

NYERE MEDDELELSER OM DANSKE FUGLE. II.

INDSENDTE TIL »D. O. F.«s TIDSSKRIFT I 1914 - 17.

SAMMENSTILLEDE

AF

SYLV. M. SAXTORPH.

Tre Aar er forløbne, siden Tidsskriftet sidst indeholdt en Samling af nyere Meddelelser om Danmarks Fugle, idet den fandtes i 8. Aargang Hæfte IV S. 195.

Der er ganske naturligt siden da kommet Redaktionen en hel Del spredte Oplysninger i Hænde, indsendt fra Foreningens Medlemmer, og disse Meddelelser findes i det følgende, ordnede og sammenstillede efter samme Plan som forrige Gang, og jeg vil ogsaa her henvise til Overlæge Helms' indledende Bemærkninger fra den Gang, da de fremdeles repræsenterer den ledende Tanke med disse Meddelelser.

Disse faa og tilsyneladende spredte Træk fra Fuglelivet har sikkert en betydelig større Værdi, end de fleste tænker sig. Thi netop ved at samle de mangfoldige større eller mindre faktiske Oplysninger, faunistiske eller biologiske, naar Fremtidens Forfatter af et Værk om »Danmarks Fugle« frem til at give det sande Billede af vor Fuglefauna, og der gives ingen bedre Lejlighed for alle vor Forenings Medlemmer til at virke med til dette Værks Skabelse end netop ved at indsende stort og smaat af ornithologisk Værdi til Tidsskriftets Redaktion; og jeg vil henstille til Medlemmerne om i Fremtiden i langt højere Grad end hidtil at hjælpe med til at gøre disse Oplysninger fyldige og værdifulde.

Foruden enkelte, spredte Oplysninger har vi modtaget fra Premierløjtnant G. Scholten en hel Samling ornithologiske Optegnelser fra Vordingborgegnen og Sydsjælland, samt ornithologisk Dagbog for 1916 sammesteds fra; og ved Forf.s Imødekommenhed har Redaktionen faaet Tilladelse til at tage ud heraf, hvad der passede i denne Samling Meddelelser.

Fra Kunstmaler P. Skovgaard, Viborg, er der tilsendt os en samlet Fortegnelse over Fuglene i fhv. Stiftsfysikus, Dr. med. Heibergs Samling, der nu er overgaaet til Viborg By og er offentlig tilgængelig. Fra denne Fortegnelse stammer en Del vigtige Oplysninger i det følgende.

Følgende har indsendt Meddelelser:

- Bornebusch, C. H., Forstkandidat, St. Bøgeskov pr. Ringsted.
 Clausen, V., Skovrider, Korinth.
 Dreyer, Direktør, Zoologisk Have, København.
 Eckardt, K., stud. med., Hellerup.
 Fabricius, O., Forstkandidat, København.
 Gad, Ch., Tandlæge, Hammel.
 Godske Nielsen, Direktør, Silkeborg.
 Götzsche, M., cand. theol., Rudkøbing.
 Hagerup, A., Arkitekt, Kolding.
 Hansen, V., Lærer, Svaneke.
 Helms, A., stud. art., Nakkebøllefjord, Pejrup.
 Helms, O., Overlæge, Nakkebøllefjord, Pejrup.
 Helms, T., stud. med., Nakkebøllefjord, Pejrup.
 Henriksen, Vinhandler, Faaborg.
 Horneman, A., Skovrider, Tolne.
 Horneman, E., stud. art., Tolne.
 Jespersen, G., Gymnasiast, Odense.
 Jespersen, P., stud. mag., København.
 Jørgensen, Th., Skorstensfejermester, Horsens.
 Koefoed, A., Kontorchef, København.
 Kofoed, J. P., Sagfører, Svaneke.
 Krabbe, Th., Læge, København.
 Krüger, Chr., stud. vet., Hellerup.
 Lange, J. E., Landbrugsskolelærer, Hjallelse.
 Larsen, C. S., Grosserer, Faaborg.
 Larsen, J., Godsejer, Gaardbogaard, Vendsyssel.
 Løvengreen, R., Direktør, København.
 Madsen, P., prakt. Læge, Taasinge.
 Mogensen, P., Grosserer, København.
 Olsen, C. Chr., Typograf, Nykøbing F.
 Petersen, J. T., Nørre Vosborg.
 Randsløv, R. T., Gaardejer, Skanderborg.
 Rasmussen, C. A., Lærer, København.
 Rasmussen, S., cand. pharm., Hadsund.
 Rubow, C., Direktør, København.
 Saxtorph, S. M., stud. med., København.
 Scholten, G., Premierløjtnant, Vordingborg.
 Schäffer, E., prakt. Læge, København.

Schäffer, K., Overlæge, Faksinge.
 Sibbernsen, Apotheker, Vester-Skerninge.
 Skovgaard, P., Kunstmaler, Viborg.
 Strange, T., Landbrugskandidat, Ebberup.
 Tåning, Å. V., stud. mag., Kjøbenhavn.
 Thorsøe, H., kgl. Skovfoged, Lille Bøgeskov Ringsted.
 Wandall, J., Overlæge, Kjøbenhavn.
 Weis, H., Forststuderende, Kjellerup.
 Weismann, C., Skovrider, Skørping.

GRAVAND (*Tadorna cornuta*). T. Strange meddeler fra Vestfyn: »Af Gravænder yngler her en Del i de høje Skrænter; ofte er Rederne anbragt højt oppe i selve Brinken; forhenværende Skolelærer Runge her paa Helnæs har haft Lejlighed til at se, hvorledes Gravanden fik sine smaa Ællinger ført ned til Vandet fra denne Højde. Det gik nemt for sig. Anden stillede sig ved Indgangen til Hulen, og efterhaanden som den fik de smaa Ællinger lokket ud til sig, fik disse et lille Stød, saa de trillede ned ad Skrænten, en nem og praktisk Maade at faa den Sag ordnet paa. Anden gaar straks i Stranden med sine Ællinger og kommer aldrig ind paa »Maen« (en Strandeng) med dem. Jeg har engang iagttaget en Gravanderede, hvor Æggene kun laa en halv Meter inde; da Anden fløj ud, stod der en afskyelig Stank ud af Hullet, en underlig Modsætning til de bløde, hvide, smukke Dun, der omgav Æggene.«

RUSTAND (*Tadorna casarca*). Et Eksempel findes i Heibergs Samling. ♂ skudt 29 Juni 1914 i Limfjorden. (P. Skovgaard).

SANGSVANE (*Cygnus musicus*). Arkitekt Hagerup meddeler: »I syvende Aargang af dette Tidsskrift berettede jeg om en lidet sky Sangsvane, som jeg i Julen 1912 saa paa Viborg Sø. I Julen 1913 var Søen ikke tillagt; men skønt jeg jævnlig færdedes ved Søbredden, saa jeg ingen Sangsvaner. Jeg havde ganske slaaet den »tamme« Sangsvane af Tankerne, og man vil derfor forstaa min Overraskelse, da jeg 1ste Juledag 1914 iblandt de tamme Knobsvaner, som kappedes om at faa fat i de Brødstumper, jeg kastede ud til dem, pludselig fik Øje paa en smuk, udfarvet Sangsvane. I de følgende Dage saas den meget hyppigt

iblandt Knobsvanerne og var neppe mere sky end disse. Den var knap saa stor som de gamle Knobsvanehanner, men større end Hunnerne. Forholdet mellem den og Knobsvanerne kunde vel nærmest betegnes som ligegyldigt. De gamle Hanner, der nappede og jog efter alle de andre Svaner, nøjedes gerne med en lille formel Trusel mod Sangsvanen. Denne var ingenlunde frygtsom, hævdede sin gode Plads mellem de andre og jog ofte Næbet eftertrykkeligt ind i Bagdelen af en af de andre Svaner. Dens Væsen var jævnt og naturligt uden den oppustede, teatraliske og yndefulde Værdighed, som de gamle Knobsvaner stiller til Skue.

En Dag, da den efter Fodringen laa ved Bredden imellem de andre Svaner, kom en vild Sangsvane flyvende over Søen; den udstødte et trompetagtigt Skrig og kastede sig paa Vandet et Par Hundrede Meter fra Flokken. Den tamme fløj straks ud til den og teede sig først lidt fjendtligt med løftede Vinger og Vingeslag overfor den nye Kammerat; men det endte helt fredeligt, og lidt efter fløj de en Tur sammen. Da jeg senere paa Dagen sammen med Provisor Amor Hansen nærmede mig Foderpladsen, laa en Sangsvane ca. 150 Meter fra Flokken. Jeg gjorde de sædvanlige Kastebevægelser for at lokke den nærmere; men de havde ikke den sædvanlige Virkning. Da vi kom til Flokken, viste det sig, at den tamme Sangsvane laa imellem de andre; den først sete har vel været den nye Kammerat. Andre Dage var der 3 vilde Sangsvaner. Sammen med dem laa den tamme en Dag og søgte Føde i en Bugt med lavt Vand. I Januar og vistnok noget ind i Februar 1915 blev den jævnlig set af Amor Hansen og Overlærer H. Chr. C. Mortensen, der fik den fotograferet. Derimod lykkedes det ham ikke at faa den ringmærket.

I Vinteren 1915—16 saas den ikke; ej heller i Julen 1916. Dens Saga maa vel nu betragtes som afsluttet.«

Om en anden »tam« Sangsvane meddeler S. M. Saxtorph: »Som en vistnok ganske ny Vintergæst blandt Kjøbenhavns Fugle optraadte i den strenge Eftervinter 1917 en Sangsvane i Sortedamssøen. Jeg saa den fra midt i Februar og lige til den Tid, da de tamme Knobsvaner blev indfanget og fordelt rundt til Byens Parker. Den færdedes rundt mellem de andre og var næsten lige saa tillidsfuld; flere Gange saa jeg den komme helt hen til Dosseringen og blive fodret. Tilsyneladende kom den

godt ud af det med Knobsvanerne, kun saa jeg den et Par Gange kives med dem om Føde, og den var altid den overlegne. Paa lang Afstand var den let kendelig fra Knobsvanerne ved sin slankere Bygning, mere ranke og lige Hals og de langt elegantere Bevægelser i Vandet. Naar den svømmede rask afsted, var det meget almindeligt, at den lod svage Trompetstød høre.«

BJERGAND (*Fuligula marila*). T. Strange skriver: »Jeg er overbevist om, at den yngler paa »Maen« (Strandeng paa Helnæs, Vestfyn); 16 Juni 1913 blev der skudt en Bjergand her, og 27 Juli 1913 blev der skudt 3 Ællinger, 1 ♂ og 2 ♀, og hele Sommeren saa jeg flere Bjergænder ligge ude paa »Maen«.

TROLDAND (*Fuligula cristata*). Å. Vedel Tåning har sendt følgende Beretning om Troldænderne i Kjøbenhavn:

»Allerede tidligere har det ved Vintertid ikke været ualmindeligt at se Troldand m. fl. Dykænder besøge Vaager i Søerne, Stadsgraven og Havnen ved Kjøbenhavn (se C. Grams Artikel »D. O. F. T.« 3, p. 34); men først i de senere Aar har Troldænderne vist sig i større Mængder og dette særlig i afvigte Vinters lange Frostperiode. Da der er flere Punkter vedrørende deres Ophold i Søerne i Kjøbenhavn, som er værd at bevare for Eftertiden, vil jeg her meddele lidt derom.

I 1912 optraadte Troldanden for første Gang i ret stort Antal i Sortedamssøen, og om dens Ophold herinde har stud. med. Johs. Meyer meddelt i »D. O. F. T.« 8., p. 197. Der nævnes her, at det højeste Antal, hvori de saas, var henimod 250 Stkr., og endvidere, at de sidste forlod Byen 11 Marts. I de mellemliggende Aar har Forholdet været noget lignende, — men i Aar ganske anderledes.

Fuglelivet i den ikke islagte Sortedamssø var storslaet. Ikke blot var der Mængder af Hættemaager (*Larus ridibundus*) og Stormmaager (*Larus canus*), men ogsaa Sølvmaager (*Larus argentatus*) var ret talrige ligesom de foregaaende Aar, og selv en Svartbag (*Larus marinus*) saas der en Solskinsdag. Af Ænder var der et Utal af Stokænder (*Anas boscas*), de mange Troldænder, en Del Taffelænder (*Fuligula ferina*); og af andre Fugle en Sangsvane (*Cygnus musicus*), en Skallesluger (*Mergus sp.*), Blishøns (*Fulica atra*) og Grønbenet Rørhøne (*Gallinula chloropus*).

De første Troldænder, mellem 20 og 30 Stkr., kom ind i Søen

i Januar Maaned; hen omkring Midten af Februar var der ca. 70 Stkr., og nu saas ogsaa en halv Snes Taffelænder; den stærke Tiltagen af Troldænder (og Taffelænder) fandt Sted omkring 20 Februar, og man sætter ikke Antallet for lavt, naar man siger, at der var ca. 500 Stkr. Da de stadig ligger og dykker, er det meget vanskeligt blot nogenlunde at tælle, hvor mange der er.

De øvrige Søer laa isdækkede til 11 April, og i hele den Tid blev Troldænderne roligt herinde. Da Isen paa Søerne forsvandt 11 April, blev der Uro over Dykænderne; om Aftenen saa man dem flyve over Søerne, f. Eks. ned til St. Jørgenssø, og Antallet sank hurtigt, saa der 20 April kun var ca. 160 tilbage (flest ♂♂ i Pragtdragt), som nu udelukkende holdt til i St. Jørgenssø nærmest Gyldenløvesgade.

Men endnu i næsten en Maaned kunde man se dem i St. Jørgenssø, og det var morsomt at lægge Mærke til, hvorledes Flokken gradvis svandt mere og mere.

Den 20 April var der, som nævnt, ca. 160 Stkr., den 27de 117, hvoraf nogle parvis, den 29de 75, hvoraf de fleste parvis, den 5 Maj 40 Stkr. (heraf 28 ♂♂ i Pragtdragt), den 11te 16, den 13de 10 (7 ♂♂); den 14de saa jeg om Morgenen 4 flyve bort mod Kallebodstrand, de øvrige 6 blev, men var borte hen paa Eftermiddagen; den 15de laa der dog igen 5 (3 ♂♂), den 16de 4 (3 ♂♂) og den 17de eet Par — disse var de sidste, og de var borte den næste Morgen. Den sidste Tid opholdt de sig i den af St. Jørgenssøerne, som ligger nærmest Gl. Kongevej, og de var langt fra frygtsomme — de kunde ligge ca. 10—20 Skridt fra Land og sove eller dykke, alt medens Folk stod og betragtede dem. Flere holdt parvis sammen; i Begyndelsen af Maj saa jeg nogle i Parring.

Det synes jo ganske unormalt, at Troldænderne blev her saa sent; men jeg skal dog bemærke, at for i Aar er det ikke usædvanlig sent, selv om Troldænderne vel i normale Aar drager nordpaa betydelig tidligere (undtagen selvfølgelig for de Steders Vedkommende, hvor de yngler her i Landet).

I Maj ses de udenfor Ynglepladserne kun sjældent her i Landets Søer, ligesom f. Eks. Hvinand og Taffeland. I »D. O. F. T.« nævnes disse Arter saaledes kun et Par Gange fra Maj Maaned og ikke senere end 3 Maj (i 8. Aarg. p. IV og 9. Aarg. p. 9). Det vil derfor ikke være helt uden Interesse at meddele her, at

jeg 6 Maj i Esrom Sø saa over en Snes Hvinænder, mest parvis, dog flest ♂♂; 13 Maj saas eet Par Troldænder og mange Taffelænder i Søborg Mose, og sammesteds 20 Maj over en halv Snes Troldænder, flest ♂♂, og selvfølgelig Taffelænderne, der yngler derude. Endvidere kan det i denne Forbindelse ogsaa nævnes, at »Gyvænder« trak sent i Aar; 14 Maj hørtes de over Kjøbenhavn, 3 Juni over Hillerød.«

TAFFELAND (*Fuligula ferina*). Yngler i Sallerup Nor og Køng Mose. Ynglede 1915 i Snesere Sø (Scholten).

K. Eckardt meddeler, at han traf den hele Foraaret 1913 i Gentoft Sø.

Paa en stor Strandeng, kaldet »Maen«, paa Halvøen Helnæs (Vestfyn) yngler den ifølge T. Strange. Rede er fundet 10 Maj 1915.

SORTAND (*Oidemia nigra*). Saxtorph meddeler: 19 Februar 1917 gik jeg langs Stranden fra Liseleje mod Tisvilde. Et kort Stykke ude fra Land laa mægtige Flokke af Sortænder, medens der ikke saas en eneste Fløjelsand. Der littede stadig Flokke og trak forbi ganske nær Kysten, og at disse Ænder i hvert Fald var identiske med Gyvænder, er der ikke mindste Tvivl om; noget andet er naturligvis, om ikke ogsaa Fløjelsanden kan sige »Gyv«. Til Tider var det fuldstændig som en Foraarsaften (fraregnet Sne, Is og Kulde!), saaledes var Luften fyldt med skrigende »Gyvænder«.

Samme interessante og snart meget debatterede Spørgsmaal behandler Ch. Gad i en Meddelelse. Han beretter saaledes: »I Slutningen af April 1893 drev jeg en Del Jagt fra Kano ved Nevaens Udløb. Der var, navnlig straks efter Isens Opbrud, mange Dykænder, Hvinænder og Troldænder, senere kom der store Flokke af Sortænder; jeg saa derimod ikke en eneste Fløjelsand. Disse Sortænder optraadte ikke, som jeg var vant til fra Horsens- og Vejlelfjord, paa dybt Vand og nogenlunde fjernt fra Kysten, og ikke heller som der i smaa Flokke. Tværtimod var de temmelig jævnt fordelt over en lavvandet Bugt med mange Sandrevler og Grunde. De var i stadig Bevægelse, dels paa Revlerne, dels i Vandet der i Nærheden og var meget sky, uden at de dog trods Skydning forlod Stedet. — Jeg skød kun faa af disse Sortænder.

Det, der imidlertid straks forbavsede mig i Forbindelse med

de ovennævnte Forskelligheder i deres Optræden her, sammenlignet med den i Danmark, var, at Luften saa at sige var fyldt med den Lyd, jeg saa ofte før havde hørt om Natten, men aldrig om Dagen trods megen Færden efter Søfugle, nemlig »Gyv-Gyv«. De Fugle, som sad paa Revlerne, var mest optagne af Pudsning og andet Toilette; men de flyvende skreg stadig »Gyv«. Indtil jeg for nogle Aar siden hørte, at Gyvfuglen betragtedes som endnu ikke ganske bestemt, har jeg ikke tillagt denne Iagttagelse andet end personlig Interesse; men det lader jo til, at Menerne alligevel er noget delte om, hvorvidt Sortand eller Fløjelsand er »Gyvfugl«. Jeg saa som sagt ikke en eneste Fløjelsand paa nævnte Sted.«

Der kan vel næppe efter de Oplysninger, der efterhaanden er fremkommet, være nogen Tvivl om, at i alt Fald Sortanden og »Gyvanden« er den samme. Der foreligger, saa vidt mig bekendt, ingen positiv Iagttagelse udover A. H. Fabers om, at ogsaa Fløjelsanden skulde bruge det bekendte Skrig; men selvfølgelig kan denne And ogsaa henhøre under det forud mytiske Begreb, saalænge dens Skrig paa Træk endnu ikke er opklaret.

LILLE SKALLESLUGER (*Mergus albellus*). C. A. Rasmussen saa en Hun 10 Februar 1917 i Vildtforretning i København, og i Slutningen af Februar 1917 hele 5 Eksemplarer hos en anden Vildthandler; det var 4 Hunner og 1 Han.

KNORTEGAAS (*Anser torquatus*)? »Undertiden er der blandt Knortegæs iagttaget en tilsyneladende ensfarvet, gulhvid Gaas af Størrelse som en Knortegaas. Saadanne Fugle er iagttaget i Foraaret 1904 udfør Sydøstlolland, nogle Aar senere ved Saksøbing Fjord og i April 1916 ud for Nordfalster. Den sidst iagttagne Knortegaas trak tilligemed nogle andre forbi i ca. 80 Meters Afstand. — Har nogen af Foreningens Medlemmer iagttaget Gæs af lignende Udseende, eller kan belyse Spørgsmaalet?« (C. Chr. Olsen).

BRAMGAAS (*Anser leucopsis*). T. Strange meddeler fra Helnæs, Vestfyn, at den ofte bliver skudt paa Efteraarstrækket.

I Foraaret 1916 iagttoges i Nærheden af Gaunø en eller et Par Flokke Bramgæs, hvoraf Skytte Hansen, Gaunø, skød 2 Stkr., af hvilke det ene udstoppedes; en anden Strandjæger fik vistnok 5—7 Stkr. (C. Chr. Olsen).

Paa Dansk naturhistorisk Forenings Ekskursion 18 April 1915 til Amager saas en Bramgaas staa i Stranden tæt ved Land. (P. Jespersen).

HORNET LAPPEDYKKER (*Podiceps auritus*). En udfarvet Han blev fanget ved Kirkebjerg 30 April 1915 (G. Scholten).

Konservator Nielsen i Nykøbing F. modtog Januar 1915 et Eksemplar fra Gedser og November 1916 et andet Eksemplar samme Sted fra (C. Chr. Olsen).

SORTSTRUBET LOM (*Colymbus arcticus*). Vinhandler Henriksen i Faaborg fik i Marts 1912 3 Stkr. i fuldstændig Sommerdragt skudt i Farvandene ved Faaborg (O. Helms).

Konservator Nielsen, Nykøbing F., fik i December 1916 en Fugl fra Stubbekøbingegnens (C. Chr. Olsen).

En Han blev skudt ved Sydmøens Strand midt i Maj. »Har rimeligvis været anskudt fra i Vinter.« (G. Scholten).

STORMSVALE (*Procellaria pelagica*). En Han blev skudt ved Vordingborg 15 November 1914 (A. Koefoed).

STOR STORMSVALE (*Procellaria leucorrhœa*). I Heibergs Samling findes 2 Eksemplarer: ♂ skudt 20 December 1905 i Aarhus Bugt og en anden fra Løgstør, December 1908 (P. Skovgaard).

DVERGTRAPPE (*Otis tetrax*). I Heibergs Samling findes et Eksemplar skudt 24 November 1900 paa en Mark ved Nørre Bork pr. Ringkøbing. (P. Skovgaard).

TRANE (*Grus cinerea*). Ses saa godt som hvert Aar paa Trækket over Kirkebjerg, Sydsjælland. Et Eksemplar blev skudt ca. 25 Maj 1917 paa Nordfeldt. (G. Scholten).

Sagfører J. P. Kofoed og Lærer V. Hansen, Svaneke, har sendt en Beretning om et meget interessant Møde med en Flok Traner, og den meddeles herved i Uddrag.

»En Eftermiddag blev vi enige om at tage en Tur op i Paradisbakkerne for at se efter Krikænder. Hele Terrænet er gennemfuret af en Mængde smalle Dale, der alle løber parallelt i Retning fra Nord til Syd, en Del af dem har lodrette Granit-sider, og der staar Vand i Bunden af dem.

Vi var lige ankommet til Hotel »Paradisgaarden«, da vi blev

opmærksomme paa nogle ejendommelige Lyde i Luften; vi saa op og opdagede i en Afstand af ca. 400 m en Flok store Fugle komme trækkende lavt over Trætøppene i en nydelig Kile; vi tænkte ikke paa Traner i Øjeblikket, havde jo aldrig hørt den Lyd før; men det lignede noget efter Gæs, kun syntes vi, Fuglene var for store; i alt Fald saa det i høj Grad ud til, at de vilde kaste sig, og saa kunde vi maaske faa dem at se en Gang til, og vi skyndte os op over.

De tog Retning af Troldstuerne og Storedal; vi listede meget forsigtigt igennem Skoven forbi Troldstuerne og kom ud ved Enden af Storedal; men der var intet at se, og vi blev enige om, at de maaske nok var gaaet videre. Vi kravlede imidlertid saa op over Skrænten for at komme over denne, og lige som vi fik Hovederne op over, saa vi i en Afstand af ca. 150 m alle Fuglene staa dels i Lyngen dels i en lille Mose, og det var et meget smukt Syn at se disse prægtige Fugle; vi talte dem, der var bestemt 40. Det var os imidlertid ikke muligt at komme dem nærmere, og medens vi stod og overvejede, fløj hele Flokken op og trak Syd paa, men ganske lavt, og forsvandt bag den næste Bakkekam; de kom imidlertid ikke op igen, og de maatte altsaa have sat sig til Ro igen, og nu var der maaske en Mulighed for at komme dem nær. Vi gik nu i Ro over til Tamperdalen og langs med Bunden af denne, og da vi saa kom saa langt mod Syd, at vi mente at være ud for dem, kravlede vi op over. Der var stejlt, og vi maatte bruge alle fire for at komme op, og heldigvis stod der et lille Krat der, hvor vi kom op, som vi kunde komme bag ved, og da vi saa kom saa langt frem, at vi kunde se os om, saa vi alle Tranerne i et ganske lille Mosehul paa højst 15 m i Diameter staa saa tæt som »Sild i en Tønde«, og de var ikke over 20 m fra os. Jeg glemmer aldrig det underlige, men stolte Syn af de mange graa Rygge og de mange Halse, der var noget saa ejendommeligt betagende ved det; men selvfølgelig varede det hele kun et Øjeblik, saa lettede hele Flokken, kredsede rundt et Par Gange og forsvandt saa i sydlig Retning.«

STOR KOBBERSNEPPE (*Limosa ægocephala*). Å. Vedel Tåning skriver følgende: »Af dansk faunistisk Literatur faar man det Indtryk, at denne store Vader er en Sjældenhed i Vestjylland, idet den vist kun omtales fra Tipperne, Skjernaadeltaet

og fra Engene ved Stadil Fjord. Jeg fik paa en zoologisk Ekskursion nu i Sommer (1917) op gennem Vestjylland det Indtryk, at den findes alle Steder mellem Ho Bugt og Nissum Fjord, hvor der er passende Lokalteter for den σ : ensomme, eller ret ensomme, store, høje Enge; jeg traf den ingen Steder paa særlig fugtige Enge (men Aaret har jo rigtignok ogsaa været usædvanlig tørt). Jeg traf den ynglende følgende Steder, sine Steder endog mange Par: Filsø, Skjernaadeltaet, Stadil Fjord, Enge Vest for Madum, Husby Sø og de store Engdrag ved Sydenden af Nissum Fjord (Tokkesdal)¹. Længere Nord paa traf jeg den ikke; saaledes ikke i de store Enge udfor Nørre Vosborg eller andre Steder ved Nissum Fjord eller længere op mod Limfjorden, ej heller ind ad Limfjorden, f. Eks. ikke ved Sønderlemvig, hvor Lokalteterne maatte være glimrende efter min Mening. Længere inde i Landet saa jeg den heller ikke. Det bliver altsaa et ret smalt Bælte nær Vesterhavet, som den bebor. Længst mod Øst traf jeg den mellem Skjern og Tarm. Jeg ved ikke, om den yngler ved Ho Bugt.«

TINKSMED (*Totanus glareola*). Å. Vedel Tåning meddeler: »I Følge mine Optegnelser og Iagttagelser fra Nordvesthimmerland er denne nydelige lille Klire taget stærkt af i de senere Aar. Paa en Tur i Vestjylland Juni 1917 traf jeg den da ogsaa yderst sjældent, skønt jeg færdedes saa meget i Moser og Enge. Jeg traf kun 3 ynglende Par: Ved Filsø, ved Skjern og ved Klegod (Ringkøbing Fjord), dog ynglede den muligvis ogsaa ved Indfjorden (Nissum Fjord).«

SVALEKLIRE (*Totanus ochropus*). Godske-Nielsen meddeler: »Jeg mener, at Svalekliren ynglede ved Slaum Sø i Silkeborg Sønderkov i 1914. Jeg saa den de første Dage i Juli Maaned, og den gebærdede sig saa uroligt, som om den havde Unger i Nærheden. Lokalteterne der, med hældende Træer ud over Vandet og Bækkeløb, maa ogsaa tiltale den særlig.«

KLYDE (*Recurvirostra avocetta*). P. Madsen saa et enkelt Eksempel 11 April 1917 paa Taasinge paa nogle oversvømmede Enge kaldet »Noret«.

Scholten meddeler, at den yngler ved Gavnbø og Dybsø, og

¹ Til disse Ynglepladser maa altsaa føjes Tipperne og Engene Syd for Tipperne, som jeg ikke har besøgt.

at den ses hvert Aar i Flokke paa indtil 15 Stkr. fra midt i Juli paa Agnø (Sydsjælland).

Å. Vedel Tåning skriver: »I Vestjylland traf jeg i 1917 kun Klyden 2 Steder under Forhold, som tydede paa, at den ynglede (Meddeleeren besøgte ikke Tipperne). Det var ved Filsø og ved Sønderlemvig (Vest for Skive); begge Steder kun et enkelt Par.«

ODINSHANE (*Phalaropus hyperboreus*). C. Chr. Olsen meddeler: »Da jeg 1 September 1914 kom ned i Haven her ved Ejendommen, som støder umiddelbart ud til Sundet og har et Aaudløb til Nabo, blev jeg opmærksom paa en lille Vader, som i 5—6 Meters Afstand trippede omkring paa Forstranden, og som jeg antog for at være en Temmincks Ryle. Fuglen var aldeles ikke sky; men da den ved et Hul i et Bolværk blev opmærksom paa en lurende Kat, fandt den det dog raadeligst at retirere lidt ud paa Vandet, hvor den svømmede omkring og med sit tynde Næb snappede efter Vandinsekter. I samme Øjeblik var jeg paa det rene med, at det maatte være en Odins-hane, og ved at tage den i Kikkert saa jeg de hvidgraa Kinder og de gule, paa Bagryggen sammenløbende, Striber, som kendetegner den unge Fugl. Endnu ved Solnedgang opholdt den sig her, men senere iagttoges den ikke.«

THORSHANE (*Phalaropus fulicarius*). En Han findes i Heibergs Samling, skudt 29 November 1895 Nykøbing M. (P. Skovgaard).

DVERGMAAGE (*Larus minutus*). Konservator Nielsen, Nykøbing F., modtog Oktober 1916 et Eksempel fra Skelskørgen; et andet blev skudt 5 Januar 1917 paa Guldborgsund.

STORMMAAGE (*Larus canus*). C. Rubow skriver: »Stormmaage 836, mærket som Unge paa Egholm 16 Juli 1912 med en af H. Chr. C. Mortensens Ringe, blev fundet 6 April 1917 paa Egholm, hængende i en Slaaenbusk. En Torn havde faaet fat i den ene Vinge, og Maagen kunde ikke fri sig selv.

Det Sted, hvor den blev fundet, var lige ved Stranden, hvor jeg plejer at tage de Unger, der mærkes. Paa Slaaenbusken var Rester af en Maagerede fra i Fjor. Var det maaske dens egen gamle?

Vingen var blodig i yderste Led og hang slapt ned, men viste ingen Tegn til Brud eller Forvridning.

Vi tog den ind i Huset. Den vilde ikke spise. Vi forsøgte at putte raat Kød, senere Aalekvabbestykker ned i Halsen paa den; men den kastede dem op igen. Vi satte salt Vand i et stort Fad for den, og den drak jevnlig deraf. Senere bød vi den levende Aalekvabber, svømmende i Drikkekarret og smaa Stykker Aalekvabbe i Vandet, satte den i Enrum med disse; men den spiste intet. En Aalekvabbe forsvandt dog Natten mellem 9 og 10 April, maaske har Maagen spist den.

10 April rejste den med Familien til Charlottenlund, blev sluppet ud paa en Veranda, og den næste Dag begyndte den at spise Fiskeaffald og Brød. Der blev sat fersk Vand og salt Vand til den, og den foretrak det ferske Vand til Drikke. Vingen retter sig mere og mere op i den rigtige Stilling, og Fuglen spiser godt.

15 April bliver den sat ud i et Lysthus om Dagen, og den tager sig et Bad i det store Drikkekar; men saa hænger Vingen sørgeligt ned og slæber paa Jorden. Da den bliver tør, retter Vingen sig dog nogenlunde op igen. Om Natten bliver den taget ind paa Verandaen.

Maagen gør ofte nogle mærkelige trippende Bevægelser staaende paa samme Sted. Er det for at lave Rede?

Den er hurtig blevet ret tam, bider ikke mere, naar man tager den op, flytter sig ikke mange Tommer, naar man kommer tæt hen til den. Naar den om Aftenen opholder sig paa Verandaen, og Døren staar aaben ind til den oplyste Dagligstue, spadserer den undertiden ind og ser til Familien. Den er ikke bange for Familiens Hund, men flytter sig dog for den, roligt og med Værdighed. I det hele taget viser den en mærkværdig Ro og Værdighed overfor alt, hvad der passerer i dens Nærhed. Den bader hver Dag flere Gange, saa godt den kan, i sit Drikkekar, som kun er ca. 25 cm i Diameter og 8 cm dybt. Et større Kar med Vand i, som vi har sat ind til den, for at den bedre kan pjaske sig og svømme lidt deri, vil den ikke op i.

28 April slap den uforvarende ud i Haven, men prøvede ikke paa at flyve, skønt der blev løbet efter den for at fange den.

30 April blev den sluppet ud paa en stor, aaben Altan udfor Husets 1ste Sal. Den viste ikke straks nogen Lyst til at flyve bort, men et Par Timer efter gik den ud mellem Rækvær-

kets Tremmer, ud paa Kanten af Altanen, bredte Vingerne ud og fløj et godt Stykke ud over Øresund. Der lagde den sig, laa der i lang Tid og baskede med Vingerne, formodentlig vaskede den sig grundigt, saa lettede den og fløj, tilsyneladende frisk og rask, nordpaa.

Da den gamle Ring, 836, var ret tyndslidt, var den blevet mærket med en ny Ring: 4165 A paa højre Fod.«

SILDEMAAGE (*Larus fuscus*). I de sidste Dage af Oktober 1914 iagttog C. Chr. Olsen gentagne Gange en gammel Fugl ved Nykøbing F. Nogle Dage senere modtog Konservator Nielsen en til Udstopning, det har rimeligvis været den samme. C. Chr. Olsen saa atter i Juni 1916 en Sildemaage ved Nykøbing, og samme Maaned fik Konservator Nielsen en til Udstopning fra Østfalster. »Arten er ellers sjælden her paa Sundet« (C. Chr. Olsen). Fra Skernegnen modtog O. Nielsen en til Udstopning November 1916.

RIDE (*Larus tridactylus*). Fra Nørre Vosborg skriver J. Tang Petersen: »Jeg har flere Gange i denne Vinter (1916—17) haft Lejlighed til at iagttage den trettaeede Maage. 19 Februar blev der fundet et Eksempel paa Fjorden (Nissum Fjord). 25 Februar blev der skudt en ved Aaen; begge Fuglene var næsten helt udfarvede og i god Stand. Der holdt stadig en Flok til ved Aaen.«

ROVTERNE (*Sterna caspia*). I August—September 1915 modtog Konservator Nielsen i Nykjøbing F. en smuk, gammel Fugl (C. Chr. Olsen).

KJOVE (*Lestris parasitica*). Iagttaget i Efteraaret 1915 udfor Nordfalster; Konservator Nielsen fik i Oktober s. A. en Kjøve fra Præstø og en fra Østfalster og i Oktober 1916 et Eksempel fra Tarmegnen (C. Chr. Olsen).

SØKONGE (*Mergulus alle*). I de senere Vintre har der vist sig en Del Søkonger i vore Farvande, og der er indkommet Meddelelser herom fra Landets forskelligste Egne. C. Chr. Olsen skriver, at Konservator Nielsen i Januar 1916 fik et Eksempel fra Gedser og samtidig 2 fra Skernegnen.

E. Horneman meddeler, at en Barber i Hjørring kort før Jul (1915) havde 20 Søkonger til Udstopning, hvoraf kun 2 var

skudte, medens Resten var fundet døde ved Stranden. O. Helms modtog en Søkonge fra C. S. Larsen; den var fanget 16 November 1915 i en Ruse ved Vestsiden af Ærø (Skjoldnæs). V. Clausen beretter om 21 Stkr., der blev skudt 30 November og 1 December 1915 ved Norsminde og sydpaa — de fleste inde i Saksildbugten (Østjylland). »Vi saa maaske lige saa mange, der ikke blev skudte; men da Vandet var ret uroligt, kan der meget godt have været mange flere. De laa alle ret nær Land i Smaaflokke paa højst 3.« Et Eksemplar blev skudt i Efteraaret 1915 i Kjøge Bugt, og samme Sted blev der 17 November 1916 fundet en i et Fiskergarn, og 19 November blev der skudt et andet Eksemplar. (G. Scholten).

ALK (*Alca torda*). Direktør Dreyer skriver fra Zoologisk Have: »Vi har i de sidste Dage modtaget ikke færre end 7 Alker her i Haven, som alle er blevet fanget i Københavns Omegn fra Amager til Hellerup efter den stærke Taage Natten mellem Fredag og Lørdag 28—29 Januar 1916. De maa jo have forvildet sig ind over Land og være blevet ganske forstyrrede i Hovedet. De er alle ubeskadigede og fundet i Haver, Hække og Grøfter.«

KOHEJRE (*Ardea bubulcus*). En Hun findes i Heibergs Samling, skudt 26 Oktober 1903, Søbjergsgaarde pr. Bjerget (P. Skovgaard).

RØRDRUM (*Botaurus stellaris*). G. Scholten meddeler: Kammerjunker Bech hørte den flere Gange brøle fra Søen ved Rønningesøgaard paa Fyen i Sommeren 1913; den blev ikke set. Skudt 17 Juli 1914 i Snesere Sø. Set 30 April 1915 i Sallerup Nor. Skudt 15 December 1916 ved Nordfeldt Strand (Møen) af en Fisker.

C. Chr. Olsen: Konservator Nielsen modtog til Udstopning et Eksemplar i August 1915 fra Bøtø og et i Juli 1916 fra Ringkøbing; og fra Skernegnen blev der sendt ham et Eksemplar 1 September 1916.

NATHEJRE (*Nycticorax griseus*). Findes i E. Lehn Schiølers Samling, skudt ca. 1895 paa Rødby Fjord.

SORT IBIS (*Plegadis falcinellus*). G. Scholten skød 3 November 1914 et Eksemplar af denne Fugl paa Agnø i Sydsjæl-

land. Terrainet, hvor den blev truffet, var et Engparti gennemfuret af Grøfter og opfyldt af flade Huller fyldt med Siv og Halvgræsser. I Flugten mindede den noget om en Hejre; men den fløj med strakt Hals. Det viste sig at være en ung Han. Hele Oversiden var kulsort med metalgrønt Skær, Undersiden af Vingerne sorte, Kroppen og Halsen brunlig med lysere Fjerkanter, Benene var brungraa. Meddeleeren mener, at den muligvis var forslaaet hertil Øst fra, idet der de tre foregaaende Dage havde raset en østlig Storm. Der meddeles endvidere om Fund af denne Fugl i nyere Tider: Skudt 21 Oktober 1882 i Næstvedegnen og 11 Oktober 1889 ved Thisted. 1910 blev en gammel Han skudt ved Lammefjorden og i 1912 2 Stkr. ved Holbæk.

SKEHEJRE (*Platalea leucero dia*). Findes i E. Lehn Schiølers Samling, skudt i Søholm Sø paa Fyn ca. 1890.

STORK (*Ciconia alba*). Apotheker Sibbernsen saa 13 August 1916 et Storketræk paa ca. 60—70 Stkr. flyve over Vester-Skerninge kommende fra Sydøst mod Nordvest.

SULE (*Sula bassana*). Konservator Nielsen, Nykøbing F., modtog i Efteraaret 1916 2 gamle Suler fra Vestjylland (C. Chr. Olsen).

VANDREFALK (*Falco peregrinus*). C. Chr. Olsen meddeler: En Hun blev i Oktober 1915 skudt paa Bredningen Syd for Nykøbing F. Den havde umiddelbart forinden angrebet og saaret 3 Blishøns. Kons. Nielsen modtog i April 1916 en gammel Han fra Vestlolland og i dette Efteraar (1916) et Eksemplar fra Nykøbing. Syd for Byen blev ogsaa i Efteraaret en Fugl fundet død.

JAGTFALK (*Falco gyrfalco*). I Heibergs Samling findes en Hun, skudt 10 Oktober 1904, Nørre Hede pr. Viborg. (P. Skovgaard).

MUSEVAAGE (*Buteo vulgaris*). Synes at være meget talrig i Sydsjælland; G. Scholten fandt saaledes i Foraaret 1915 ikke mindre end 17 Par ynglende. — 25 Marts saas 67 Musevaager i et Træk over Frederiksværk fra S. V. til N. Ø., Dagen efter ogsaa en Del. (G. Scholten).

SKRIGØRN (*Aquila nœvia*). Findes i Heibergs Samling, skudt 25 Maj 1915 ved Sparkær. (P. Skovgaard).

KONGEØRN (*Aquila fulva*). Et Eksemplar findes i Scholtens Samling, skudt Vinteren 1905—06 paa Lille-Klint, Møen.

G. Scholten og A. Koefoed meddeler begge om samme Ørn, skudt 9 Oktober 1914 ved Liliendal. Den havde opholdt sig godt 14 Dage paa Egnen sammen med en anden; denne fortrak saa til Bækkeskov, hvor den blev i flere Maaneder.

HAVØRN (*Haliaëtus albicilla*). 1914 saa Scholten 4 paa Gavnø. Konservator Nielsen fik i Februar 1915 et Eksemplar til Udstopning fra Nordfalster og i Vinteren 1915—16 et andet fra Østfalster. Oktober 1916 sendtes der en ældre Hun fra Skernegnen. (C. Chr. Olsen).

Th. Jørgensen har sendt følgende Beretning: »I Aaret 1871 fik jeg af Skovbetjenten i Stensballe Skov Tilladelse til at tage en Unge af Havørnereden. Da jeg kunde skønne, at Ungerne var af en passende Størrelse, spadserede jeg en Dag derover med en Kammerat, som skulde hjælpe mig, og udstyret med en gammel Klædesnor og et Stykke Sejlgarn. Træet, der skulde bestiges, var en meget høj Bøg med temmelig lige Stamme, hvor Grenene først begyndte meget højt oppe. Jeg bandt en Sten i Sejlgarnet, og efter flere forgæves Kast fik jeg endelig Stenen over den nederste Gren, bandt Sejlgarnet til Enden af Klædesnoren og fik den halet over Grenen, saa nu laa Vejen til Reden mig aaben. Jeg stak Foden i en Løkke paa Snoren, og saa halede min Kammerat til af alle Kræfter for at hejse mig til Vejrs; men det var en ubehagelig Maade at komme opad paa, da Foden stadig havde Tilbøjelighed til at komme øverst, og det jo ikke var Meningen. Omsider kom jeg — rigtig vendt — derop, uden at Snoren gik i Stykker, og nu var det en let Sag for mig at naa Reden, idet jeg svang mig fra Gren til Gren. Reden, der laa i en Kløft mellem tre Grene, var kolossal; thi Fuglene havde arbejdet paa den i flere Aar; jeg laa paa Maven ind over Redekanten, men kunde dog ikke naa den modsatte Side. Der sad to flyvefærdige Unger, som begge straks satte sig paa Halen og slog efter mig med Klørne. Jeg havde en Stok med til Forsvar mod de gamle Fugle; men den fik jeg ingen Brug for over for dem; de svævede begge i en betydelig Højde over Træet, men turde ikke anfælde mig. Nu brugte jeg Stok-

ken til at sætte for Brystet af den ene Unge og trængte den saa baglænds ud af Reden; den bredte sine Vinger ud og dalede langsomt til Jorden, og jeg selv kom ogsaa godt ned og var voldsom glad ved min Fangst. Vi bandt begge Fødder sammen paa Ørneungen, trak en Pose over dens Hoved og kom godt hjem med den. Da jeg kom hjem, satte jeg den paa en Bunke kløvet Træ, og da jeg senere bar den ind i Vaskehuset, forekom det mig, den var blevet saa tung; jeg saa da, at den havde et temmelig stort Stykke Træ i Kløerne; den havde allerede gode Kræfter. Af Lægter og Telegraftraad lavede jeg et aabent Bur; fra en Buk midt i Buret havde den god Plads til frit at udfolde sine Vinger; om Natten opholdt den sig i et mindre, lukket Rum; til at begynde med var Fuglen meget uvenlig over for mig, og et Par Gange huggede den Kløerne i Benet paa mig; men saa viste jeg den, at jeg var den stærkeste ved at tage den om Vingerne, trykke den ned mod Jorden og holde den der, hvor meget den end skreg og sprællede. Men efterhaanden som vi lærte hinanden at kende, blev vi gode Venner; det var jo ogsaa af min Haand, den modtog sin daglige Føde (udelukkende Fisk), og efter en Tids Forløb vænnede den sig til, at jeg opholdt mig inde i Buret; ofte satte jeg mig paa Bukken ved Siden af den; mit Hoved var da i Højde med dens. Den kunde da med stor Forsigtighed pille mig i Haaret eller trække mig i Øret, og til Gengæld kløede jeg den i Nakken, hvilket den satte stor Pris paa. Vi holdt ligefrem af hinanden, og den hilste mig hver Morgen med et bestemt Skrig, som den kun anvendte, naar den saa mig. Da jeg efter seks Ugers Forløb for første Gang kom hjem som Soldat i Uniform, kendte Ørnen mig ikke og indtog en fjendtlig Holdning; men rørende var det at se, hvorledes den blev en helt anden, saa snart den hørte min Stemme, og hilste mig med alle Tegn paa glad Genkendelse. Et Par Gange om Ugen tog den Bad; der blev trillet et stort Kar ind til den, og den sprang altid straks i Vandet; Douchebad fik den med en Vandkande; disse Bade satte den overordentlig Pris paa. En gang imellem tog jeg den ud af Buret, bandt den en Snor om Benet og lod den flyve lidt; det holdt den ogsaa meget af. Sin Rovfuglenatur glemte den aldrig; dette fik en lille Kat at føle, da den tilfældigt forvildede sig ind i Buret; den blev øjeblikkelig angrebet, men slap dog heldigt ud igen; værre gik det en lille tam Teiste, jeg havde gaaende; den blev grebet og dræbt.

Overfor mig var den altid venlig og god i de tre Aar, jeg havde den; jeg maatte dog skille mig af med den, da det var besværligt at faa Føden til den, og Pladsen, som Buret optog, daarligt kunde undværes. Saa solgte jeg Fuglen til Hr. Brøchner paa Folehavegaard ved Rungsted, og han forærede den senere til Zoologisk Have. Om den lever endnu, ved jeg ikke.

Ved at skrive om min egen Ørn kommer jeg til at tænke paa et Par Smaatræk af Ørnenes Liv, som jeg har iagttaget i fri Natur. To Gange har jeg set Havørnen jage, endda paa temmelig nært Hold. Den første Gang saa jeg den slaa ned i Vandet i Horsens Fjord, formodentlig efter en Fisk, da der intet var at se paa Overfladen; den gik ned med et vældigt Plask, og det forbavsede mig at se, med hvilken Lethed den kom op igen; den havde intet i Kløerne. Anden Gang, jeg iagttog den, var paa en stor Eng, mod Nord begrænset af Horsens Fjord, mod Syd af et langt, levende Hegn. Ørnen var paa Jagt efter en Hare; men hver Gang, den slog ned, vendte Haren Front mod den og stod stille; det gentog sig 6—8 Gange, og i Mellemtiden, naar Ørnen hævede sig, søgte Haren at nærme sig mere og mere til Hegnet, indtil den med en rask Spurt sprang derind og saaledes narrede Ørnen for den forventede Haresteg.«

SLANGEØRN (*Circaëtus gallicus*). ♀ i Heibergs Samling; skudt 25 Juni 1904 i Pindstrup Mose, Skaføgaard. (P. Skovgaard).

GLENTE (*Milvus icinus*). Et Eksempplar i Heibergs Samling er skudt 1 September 1911, Hov Østerskov. (P. Skovgaard).

RØRHØG (*Circus aeruginosus*). Scholten meddeler: Ynglede hvert Aar indtil 1913 i Sallerup Nor og saas af og til i Køng Mose (Sydsjælland), hvor den muligvis ynglede 1913. 1 December 1915 blev der i Rismose ved Ørslev Kohave skudt et Eksempplar med Ring, mærket »Vogelwarte Rossitten, Germania D 25974«.

BLAA KÆRHØG (*Circus cyaneus*). »8 December 1915 blev der forevist mig et Eksempplar, som angaves at være skudt 3 December ved Holsted af Jernbaneassistent Sandager. Den blev skænket til Kolding højere Almenskoles Samling. Det var en smuk gammel Han.« (A. Hagerup).

DUEHØG (*Astur palumbarius*). C. Weismann meddeler fra Skørping kort og godt, at den tiltager; noget der maa betragtes som ganske usædvanligt at høre om denne Fugl.

FISKEØRN (*Pandion haliaëtus*). Efter Meddelelse fra G. Scholten skal Fiskeørnen endnu i 1915 have ynglet i Sydsjælland. September 1915 modtog Konservator Nielsen, Nykøbing F., et Eksemplar fra Bøtø til Udstopning. (C. Chr. Olsen).

En Han blev skudt ved Gissselfeldt 20 September 1914 (A. Koefoed), og 30 September 1916 skød Skovfoged Hansen, Melteskov ved Even (Sydsjælland) et Eksemplar, der kom til Samlingen paa Herlufsholm (G. Scholten).

KIRKEUGLE (*Athene noctua*). Skudt 1 Maj 1915 ved Nordfeldt Hjærtbjerg (G. Scholten).

MOSEHORNUGLE (*Otus brachyotus*). Å. Vedel Tåning meddeler: »I 1917 traf jeg denne Fugl ynglende i en Hedemose mellem Ho Bugt og Ringkøbing Fjord. En Aften (18 Juni), da jeg i klart Solskin gik over en Hede- og Engstrækning, kom denne her i Landet sjældne Ynglefugl flyvende over mig, udstødende sit karakteristiske, snurrende »vuuv«. Jeg var straks klar over, at den maatte have Æg eller Yngel i Nærheden; men den Aften lykkedes det mig ikke at finde noget. Næste Formiddag besøgte jeg igen Mosen; dog nu viste Fuglen sig ikke, medens den Aftenen forud og senere, da det var helt mørkt, havde været saa nærgaaende, at den undertiden kun var et Par Alen fra mit Hoved. Efter nogen Søgen fandt jeg Reden; Fuglen holdt saa haardt, at den først fløj op med Skrig, Smækken med Vinger og Næb, da jeg næsten traadte paa den — efter at jeg havde staaet og set paa den lidt, medens den laa og fulgte mig med sine store Øjne. Reden var anbragt i faa Decimeter høj Lyng paa en ret bar Lyngskalle ude i en Hedemose, hvor der var spredte Pile- og Birkebuske; den yndede at sidde paa disse nøgne Grene. De seks spraaede Æg, hvoraf sikkert Ungerne vilde komme i det følgende Døgn, laa paa den bare Jord med nogle faa Lyngstumper som Underlag; i Kanten laa nogle faa Fjer, alle af Uglen, som da ogsaa manglede, blandt andet, flere Svingfjer.

Det var morsomt at lægge Mærke til, hvorledes Viber, Rødben etc., som havde Reder i det umiddelbare Nabolag, slet ikke

tog fjerneste Notits af Uglen, medens et Par Terner, som kom flyvende over, straks satte efter med hidsige Skrig.

At Mosehornuglen ikke er særlig menneskesky, viser denne Redes Beliggenhed; den laa knapt 100 m fra en ret befærdet Markvej og ca. 400 m fra en lille Landsby. Der saas kun een Fugl. Fra Thy angiver Heiberg, at den skal have 2—4 Æg; men han har dog ikke selv fundet dens Rede der. Forøvrigt er der vel kun enkelte autentiske Fund af Mosehornuglen som ynglende her i Landet. Et af disse (Lammefjord — »Dansk Jagttidende« 1908) angiver 7 Æg i Reden. Ogsaa her omtales det »fredelige Forhold mellem Uglen og dens nære Naboer«.

SNEUGLE (*Nyctea nivea*). Findes i Scholtens Samling, skudt Vinteren 1907—08 ved Klintholm paa Møen.

TURTELDUE (*Turtur auritus*). 25 April 1913 blev den set i forstbotanisk Have i Charlottenlund af K. Eckardt.

RINGDUE (*Columba palumbus*). Om ualmindelig tidlig Yngletid for denne Fugl skriver R. P. Randløv 12 Marts 1916: »Det stærke Oldenaar har bevirket, at vi her paa Egnen har haft Duer hele Vinteren igennem. Der var ikke saa store Skarer, som der til Tider har været; men der var rigeligt med Smaaflokke og enkelte Fugle. En Due, jeg skød Nytaarsdag, viste sig ret slemt angrebet af Vortesygen, der skal optræde ondartet, særlig paa Øerne.

Hen i Januar fik vi nogle milde Dage, der mindede stærkt om Foraar. Stæren sang, og Lærken slog sine Triller. Ogsaa Duerne fik Foraarsfornemmelser. De kurrede rundt i Egnens Skove og opførte sig i det hele, som vi var i April. Følgen blev en ganske usædvanlig tidlig Redebygning. Allerede 5 Marts fandt jeg Skaller af frisklagte Dueæg i Skoven, og 11 Marts fandt min Søn en Rede, hvor en Due rugede paa 2 Æg. Jeg har Formodning om, at i alt Fald et Par Stykker mere ruger i den samme Skov, men har ikke haft Lejlighed til at undersøge Forholdet nøjere. Med den Vinter, vi har i Øjeblikket — 12 Marts —, kan man vel næppe vente, at Duernes tidlige Formeringsbestræbelser vil føre til noget Resultat. — Jeg har nogle Gange fundet rugende Duer i September og en enkelt Gang en ikke flyvefærdig Unge 3 Oktober. Den sildige Rugning har dog altsaa frembragt Afkom. Den normale Rugningstid er jo ellers Foraars- og Sommermaanederne fra sidst i April til hen i Juli«.

29 Marts meddeles atter sammesteds fra: »Ringduernes Rugning i Marts kan her betragtes som almindelig, idet jeg i et lille Skovstykke af 4—5 Tdr. Lands Størrelse har fundet 5 Reder med rugende Duer. Hvorvidt det vil lykkes at faa Ungerne frem under de nuværende Vejrforhold, har jeg endnu ikke kunnet konstatere«.

Om det endelige Resultat af den tidlige Rugning meddeles 25 April 1916: »I Fortsættelse af tidligere Meddelelser om Ringduens Rugning i Marts, skal jeg oplyse, at det næppe lykkedes Duerne at frembringe Afkom efter denne tidlige Rugning. Af de af mig jagttagne Reder gik de fleste til derved, at der fældedes en Del Graner til Bygningsbrug. Den eneste Rede, hvor Rugningen fortsattes uforstyrret, blev fundet 12 Marts. Endnu 8 Dage ind i April rugede Duen uden Resultat. Siden forsvandt Æggene af Reden. Med dette for Øje maa man kunne gaa ud fra, at Sne og Frost har ødelagt Æggene; og de Duer, jeg i Øjeblikket ved som rugende, har først lagt Æg paa et senere Stadium«.

NATRAVN (*Caprimulgus europæus*). Yngler ved Nørreskovgaard, Sydsjælland, hvor den hvert Aar er at træffe hele Sommeren (G. Scholten). Findes ynglende i betydeligt Antal i Tisvilde Hegn (Nordsjælland) (S. M. Saxtorph).

18 Maj 1917 meddeler C. S. Larsen: »Jeg saa i Gaar i en ca. 40aarig Fyrreskov i Svanninge Plantage (nær Faaborg) en Natravn; den sad paa Jorden, men fløj saa op i en Fyr, hvor den lagde sig fladt ud ad en Gren; Flugten minder om Gøgens. Den var slet ikke sky. Jeg mindes ikke før at have set Natravnen her paa Egnen, hvor den sikkert er meget sjælden«.

ELLEKRAGE (*Coracias garrulus*). En gammel Hun findes i Heibergs Samling, skudt 24 Oktober 1913 ved Rindsholm (P. Skovgaard). Et Eksemplar blev skudt Efteraaret 1914 ved Høvdingsgaard (Sydsjælland), og et andet Maj 1915 i Vordingborgeggen (G. Scholten).

ISFUGL (*Alcedo ispida*). K. Eckardt meddeler: »Jeg saa Isfuglen 1 Marts 1913 i Udkanten af Ermelunden og fandt ogsaa dens Redehul, men har ikke siden set den«.

P. Jespersen meddeler: »Isfuglen træffes hvert Aar ved Stationsaaen, der løber ud i Odense Kanal ca 3 Kilometer Nord

for Odense. Den er imidlertid ikke fundet sikkert som ynglende før i Aar (1917), hvor Gunner Jespersen har fundet dens Yngleplads ved Bredden af Stavidsaa, hvor denne ved Næsbyhoved gennemløber Myreskoven. Reden var anbragt i et Hul i de stejle Lerbrinker langs Aaen. Indgangen til Reden udmundede i en af Drengene tidligere udgravet Hule i Brinken og fandtes $1\frac{1}{2}$ —2 Meter over Vandfladen. Allerede 17 Maj fandtes i Bunden af nævnte Hule nedenfor Redehullet Skaller af et Æg, der ved Sammenligning godtgjorde, at det utvivlsomt tilhørte Isfuglen. I den øvrige Del af Maj Maaned og Juni saas Isfuglen ofte i Nærheden af Reden, og i enkelte Tilfælde iagttoges 2 Isfugle samtidig. Den tidlige Dato (17 Maj) for Fund af Isfuglens Æg stammer muligvis fra et mislykket første Kuld; thi endnu i Slutningen af Juni havde Iagttageren ikke set noget til Ungerne. Ved en nøjere Undersøgelse af Redens Indgang 2 Juli konstateredes det da ogsaa, at Isfuglen endnu laa paa Reden. Udfor Redens Indgang fandtes Boller med Fiskerester, og et Stykke inde i Hullet var ganske fugtigt — rimeligvis af Ekskrementer. Isfuglen forlod først Reden, da en Haand blev stukket et Stykke ind i Redehullet. Der blev ikke foretaget nogen nøjere Undersøgelse af Redens Indhold for ikke yderligere at forstyrre Fuglen. Isfuglen plejer ellers hvert Aar 'at komme i August og bliver der til hen paa Foraaret. I 1906 fandtes dog et Par hele Sommeren, uden at det den Gang lykkedes mig at fastslaa den som ynglende paa nævnte Lokalitet«.

STOR FLAGSPET (*Dendrocopus major*). I Træerne langs Søen bag Kommunehospitalet i København iagttoges der 10 Marts 1917 en stor Flagspet og 15 April et Individ ved Carlsberg Laboratorium i Valby (P. Jespersen).

HÆRFUGL (*Upupa epops*). »10 August 1915, da Damperen anløb Bogø (Lillebælt), kom der nogle Folk ombord, der havde med en død Hærfugl, som skulde udstoppes. Den var fløjet mod en Telefontraad, vel sagtens Dagen før«. (Jacob E. Lange).

RAVN (*Corvus corax*). Skovrider Weismann, Skørping meddeler, at den i 1916 havde 5 Unger.

Fra Vendsyssel har A. og E. Horneman meddelt om Ravnen, hvoraf det fremgaar, at den er ret talrig der. Der skrives saaledes: »Nord for Limfjorden har Ravnen i Sommer (1914)

ynklet mindst 7 Steder. De fleste Steder fredes den af Skovejer eller Skovbestyrer. I Bangsbo Skov ved Frederikshavn har Ravnen ikke boet de sidste 15—20 Aar; men i Aar (1914) har et Par haft Unger der (fredet af Ejeren). Her i Tolne Skov havde den i Foraaret 4 Unger; Reden er kun fjernet 2—300 m fra Beboelse. I en Skov 1 Mils Vej herfra yngler hvert Aar et Par Ravne, 1 Par Hønehøge og 2 Par Musvaager, der alle fredes«.

PIROL (*Oriolus galbula*). G. Scholten meddeler fra Syd-jælland: »Kom som ynglende vist første Gang her til Egnen 1897, hvor 2 blev set ved Petersværft om Efteraaret. I 1898 ynglede der flere Par i Stensby Skov, 6 ♂ blev skudte og 4 Unger fanget levende og flere set foruden. Efter den Tid er der kun skudt en ganske enkelt, f. Eks. 1903 eller 04 2 Eks-emplarer, idet Skovrider Thymann forbød det; men selv om den siden har haft Fred, har den kun enkelte Aar bredt sig. Den har ynglet paa Rosenfeldt flere Gange. Hørt i Oreby Skov 1912. I Nørre Alslev Skov har den ynglet i mange Aar om end i de senere Aar kun et enkelt Par. I 1914 var her, mig bekendt, kun 2 Par, i 1915 derimod flere; 25 Maj 1915 saa jeg 2 ♀ og hørte en ♂ i Rosenfeldt Park; senere hørte jeg den flere Gange i Kudskeskoven. Hørt 1915 som sædvanlig i Stensby Skov (Skovrider Thymann). Paa Gavnø yngler den aarlig.

S. M. Saxtorph: Findes ynglende i en mindre Skov i Nord-jælland. Den hørtes her af mig første Gang i Maj 1911, og siden da har et Par været her hver Sommer. 5 Juni 1917 iagttoges 2 Par samme Sted. Fuglene er overordentlig nysgerrige og kan let, selv ved daarlig Efterligning af deres Stemme bringes til at nærme sig. Jeg har kun iagttaget dem i høje Ege og Bøge. Deres formentlige Yngleomraade i Skoven har været det samme alle Aarene i høje, ret tynde Bøgetræer med tætte Kroner. — Konservator Nielsen, Nykøbing F. modtog i August 1915 en gammel Hun og en ung Fugl, og i 1916 modtog han fra Midtfalster en gammel Han. (C. Chr. Olsen).

SILKEHALE (*Ampelis garrula*). R. G. Løvengreen har sendt følgende Beretning om nogle Silkehaler:

»Da jeg tror, at det er ret sjældent, at en frederiksbergsk Have har faaet Besøg af en saa forholdsvis sjældnen Vintergæst som Silkehalen, vil det maaske interessere at høre om et saadant 6 Dages Besøg i min Have paa Dronning Olgasvej.

I Haven har jeg 3 Rønnebærtræer, hvoraf det ene staar saaledes, at Fuglene der ere meget ugenerede. Da Rønnebærrene vare modne i Sept., blev Bærrene derfor paa dette Træ opspiste i Løbet af faa Dage af Solsorterne, og da jeg syntes, at de vilde have mere Glæde af dem, naar det blev Vinter og smaat med Føde, klippede jeg alle Bærrene af paa de to andre Træer og bandt dem sammen til et stort Knippe, som jeg gemte indtil Midten af Januar, da Frost og Sne rigtig tog fat. Jeg anbragte hele Knippet i et Birketræ, som staar 6 m fra mit Dagligstuevindue og hængte dem 2 m fra Jorden saaledes, at jeg havde dem udmærket hængende til Iagttagelse af de Fugle, som eventuelt vilde gøre sig til Gode med dem. Jeg tænkte selvfølgelig, at det nærmest blev Solsorterne, jeg fik at se, men tog deri Fejl, idet jeg aldrig har set dem røre Bærrene til Trods for, at jeg daglig har dem i Haven; men Træet staar kun 2 m fra Vejen og 2 m fra Gangen ind til min Villa, saa det jo maa siges at være et ret udsat Sted, og antager jeg, at dette har holdt Solsorterne derfra. Omtrent umiddelbart ved Træet staar min Fodringskasse, hvor jeg om Vinteren fodrer med Solsikkefrø og Hampefrø og daglig har Besøg af Grønirisker, Bogfinker, Musvitter og Husspurve. Grøniriskerne vare af og til i Rønnebærrene uden dog at gøre meget ved dem; det var nærmest, naar der nu og da ikke var Foder i Kassen. Jeg var derfor ved at opgive Haabet om at faa noget videre Udbytte af Ophængningen, da jeg en Dag blev glædelig overrasket ved at se en Silkehale gøre sig til Gode med Rønnebærrene.

Det var Mandag 5 Marts 1917, da jeg ved 4 Tiden kom hjem fra Byen, at jeg første Gang saa en Silkehale ved Bærrene. Det var et meget smukt Eksemplar, sikkert en Han; den havde en stor smuk Top og paa Vingerne, men ikke i Halen, de røde Fjer. Min tolvaarige Datter saa den Kl. 2 og var straks klar over, at det var et usædvanligt Besøg og havde noteret alt op om den for at sige mig Besked i Tilfælde af, at den var fløjet, før jeg kom hjem. Den saa ret forkommen ud og tog ganske overordentlig energisk fat paa Varene, indtil den Kl. 5 fløj bort.

Tirsdag Morgen ved 8 Tiden var den der igen og gjorde kraftige Indgreb i Bærrene hele Dagen. Den tillod ingen af Fuglene at forsyne sig fra Fodringskassen, endskønt den selv kun holdt sig til Rønnebærrene.

Den tog gerne indtil 15—20 Bær efter hinanden ad Gangen, pustede lidt og hoppede ned i Sneen og tog 10—12 gode Mundfulde Sne, satte sig derpaa i en Gren lige ved Bærrene og hvilte og fordøjede en lille Tid og tog saa fat igen paa samme Maade. Naar den havde hvilet noget, gik det livligt med Afgang af Ekskrementer. Baade denne og den foregaaende Dag opholdt den sig umiddelbart ved Bærrene hele Tiden og befandt sig øjensynlig vel ved at kunne tage saa godt for sig af Retterne. Den fløj igen bort ved 5 Tiden.

Onsdag var den der atter hele Dagen, men var en Del mindre graadig; nu havde den faaet sin værste Sult stillet; den fløj ogsaa ganske korte Stykker væk fra Stedet paa Besøg i Nabo-haverne etc. De to første Dage havde Vejret været rigtigt Vintervejr med god Frost, Østenstorm og Snebyger; om Onsdagen blev det veritabel Snestorm, saa Sikehalen til Tider havde vanskeligt ved at sidde fast og ofte satte sig i Læ af en god tæt Ædelgran, som stod lige ved. Den fløj Kl. 5.

Den 4. Dag, Torsdag, forløb omtrent som Onsdagen, dog var Graadigheden yderligere taget af og det lykkedes derfor Grøniriskerne af og til at redde lidt fra Fodringskassen. Vejret var omtrent som Dagen i Forvejen.

Fredagen bragte den Oplevelse, at der ved 10 Tiden kom en Silkehale til, som i et ubevogtet Øjeblik var nede at delikatere sig med Herlighederne; men da den først ankomne Fugl saa den, var den straks efter den, og i et Par Timer gik den vilde Jagt, idet den straks var efter den ny ankomne, saa saare den viste sig for at faa en Bid med, og den forfulgte den langt hen ad Vejen og ind i de andre Haver, og den førstankomne havde saa travlt med at holde den nye borte fra Bærrene, at Grøniriskerne og de andre Fugle vare ved Fodringskassen ustandseligt. Den førstankomne var saa slem ved den anden, at denne forsvandt ved 12 Tiden og ikke lod sig se mere den Dag. Nr. 1 blev som sædvanligt hele Dagen til Kl. 5 og nød Herlighederne, men stadig med aftagende Graadighed; det tyndede nu ogsaa godt ud i Bærrene, og det tog Tid at faa dem pillet frem, 'saa den ikke tilnærmelsesvis konsumerede det Kvantum som de første Dage. Det var nemt at se Forskel paa den først- og sidstankomne, idet den sidste intet rødt havde paa Vingerne og ikke saa stor en Top. Det var sikkert en Hun. Det var hele Dagen Snefog.

Om Lørdagen sneede det endnu; men Blæsten havde lagt

sig. Ved 8 Tiden var Nr. 1 der som sædvanligt, men forlod af og til Stedet en Tid og var borte, da Nr. 2 ved 9 Tiden kom og fik sig et godt Maaltid af de levnedede Rester. Lidt derefter kom Nr. 1 flyvende og satte sig i Toppen af en Guldregn lige ved og havde ikke set Nr. 2. Denne, som straks saa Nr. 1, holdt i sin Angst inde med Spisningen lidt, men tog fat, da den mærkede, at den var uopdaget, og i sin Glæde over de lækre Bær gav den et Skrig fra sig; saa var det ogsaa forbi med Glæden, thi i det samme Nr. 1 hørte Skriget var den der, og Jagten begyndte igen. Nr. 1 fik sig senere et Par Smaamaaltider af Resterne og fløj bort ved 12 Tiden, da den sikkert syntes, at nu var der ikke mere at ulejlige sig efter.

Derefter var der ingen før Kl. 3, da Nr. 2 kom og [rensede hele Lageret baade i Træet, og hvad der under Plukningen var faldet ned i Sneen. Efter en halv Times energisk Arbejde var der absolut ikke mere at redde, og den fløj bort.

Næste Dag saa jeg en Silkehale i et af Vejtræerne, men saa ellers ikke mere til dem.

Det var forbausende, saa lidt særlig Nr. 1 lod sig genere af de Forbipasserende paa Vejen eller ind til Villaen; den lod sig saa at sige aldrig forstyrre og blev ofte iagttaget af passerende Fuglevenner.

Det barske Vintervejr kan jeg nok ogsaa takke for det trofaste Ophold. Thi Vejret egnede sig absolut ikke til Lystudflugter, men godt nok til at sidde paa samme Sted og fylde sig.

At det var de samme Fugle, der hver Dag holdt til, tror jeg sikkert man kan antage efter deres Öpførsel at dømme; særlig maa det da gælde for Nr. 1's Vedkommende.

Alt i alt var det 6 fornøjelige Dage, vi tilbragte sammen, og jeg kan ikke afgøre, om Fuglene vare gladere ved Rønnebærrerne, end jeg over Besøget af Silkehalerne under saa gunstige Forhold lige uden for Vinduerne. Det er jo en Fugl, som pynter brilliant i Træerne og med sine smukke Farver staar særdeles godt til et Snelandskab«.

De fleste Vintre ses Silkehaler hist og her, saaledes saa G. Scholten en lille Flok 1 November 1915 i Lekkende Hovskov. 19 December 1916 saa H. Thorsøe 8 Stykker i sin Have (N. V. for Ringsted). I Kjøbenhavn viste den sig ogsaa, blev saaledes set i Februar 1917 ved Rigshospitalet (S. M. Saxtorph) og i Østre Anlæg (P. Jespersen).

FORSTUESVALE OG BYSVALE (*Hirundo rustica et urbica*). S. Rasmussen, Hadsund beretter om en ganske ejendommelig Iagttagelse. »En af de første Dage i Maj Maaned 1915 lagde jeg ved 9^{1/2} Tiden om Aftenen Mærke til, at en Del Svaler (Forstue- og Bysvaler) klumpede sig sammen paa Gesimsen udenfor et af mine Vinduer. De kravlede alle sammen ovenpaa hinanden i det ene Hjørne af Gesimsen tilsyneladende for at søge Varme hos hinanden. Da de langt om længe havde sat sig til Ro, blev de siddende, trods det at jeg stod lige indenfor Vinduet og saa paa dem. Da jeg havde set paa dem i nogen Tid, aabnede jeg et Vindue ved Siden af og greb med Haanden efter dem, idet jeg tænkte, al en eller flere af dem var syge, og Resultatet blev, at jeg fik hele Haanden fuld af Svaler, hvoraf dog en Del fløj bort mellem mine Fingre, da jeg ikke turde holde for fast paa dem af Frygt for at beskadige dem. Tilbage i Haanden beholdt jeg 3 Forstuesvaler og 2 Bysvaler, som jeg undersøgte nøje uden at kunne opdage, at de fejlede det ringeste. Da jeg slap dem løs, fløj de alle uskadte bort; men efter et Kvarters Forløb havde de atter samlet sig i et Antal som før (jeg antager ca. 15 Stykker) paa en Vinduesgesims ved Siden af den foregaaende«.

C. Rubow beretter: »23 August 1915 om Morgenen Kl 8^{1/2} sad der Tusinder af Svaler paa Strandengene paa Egholm; de sad paa Jorden. Vinden var ret stærk vestlig. Optrækkende Regnvejr, og det havde regnet tidligt om Morgenen«. At Forstuesvalerne ofte udsætter deres Afrejse om Efteraaret er en ret almindelig Iagttagelse. Chr. Krüger saa saa sent som 12 November 1916 endnu 4 Forstuesvaler flyve lavt omkring over Sundet ud for »Emilie Kilde« ved Klampenborg. Svalerne lod til at være fuldt flyvedygtige; »Vejret har i den sidste Tid været ret mildt«. S. M. Saxtorph saa 11 November 1916 2 Forstuesvaler idelig flyve frem og tilbage paa Insektjagt langs en Granskov ved Holte. M. Gøtzsche iagttog i Rudkøbing ogsaa Svaler daglig lige til 15 November, da indtrædende Nattefrost forjog dem.

TOPLÆRKE (*Alauda cristata*). E. Schäffer iagttog Toplærken i Maj-Juli 1916, da et Par opholdt sig paa Nørrebros Jernbanestation, hvor de daglig færdedes i Selskab med en Flok Graaspurve. I 1917 saa samme Meddeler den i Maj ved Dronninggaard ved Holte.

STÆR (*Sturnus vulgaris*). At Stæren om Efteraaret samles i store Flokke er almindelig kendt og iagttaget; sjældnere er det derimod at høre om lignende Flokke fra Foraarstid. H. Chr. C. Mortensen har i sin Bog om Stæren berettet om, hvorledes Stærene om Foraaret har deres bestemte Sovepladser, hvor de samles i store Mængder. Noget lignende er maaske Tilfældet

Stæreflokke i Bøge.

i efterfølgende Beretning, meddelt af C. H. Bornebusch. Her drejer det sig om en Bøgeskov paa Wedellsborg, hvor Stærene kom i store Flokke og satte sig i de større Træer kort efter Solnedgang for saa senere at søge ned i mindre Træer i en Bøgeforyngelse, hvor de tilbragte Natten. Billedet, der viser dem i Bøgekronerne, er taget 17 April 1909. Om Stærene i de smaa Bøge, siger Meddelelsen, at hele Overfladen af Foryngelsen fremtraadte som en sort levende Masse, mindende om Haletudseflokke i Vandspejlet af en Dam.

Den strenge og vedvarende Eftervinter 1917 bevirkede, at Stærene næsten overalt kom betydelig senere, end det ellers er Tilfældet. En Undtagelse herfra viser imidlertid en Meddelelse fra A. Helms, der allerede 23 Januar saa 7—8 Stære i Faaborg; de kom daglig til et Foderbrædt og fløjtede foraaarsagtigt; 27 Januar saa samme Meddeler endog en Flok paa 20—30 Stykker.

VANDSTÆR (*Cinclus aquaticus*). Iagttoges flere Gange ved Fiskebæk (ved Farum) af K. Eckardt, saaledes 16 November og 4 December 1915; samme Meddeler saa den ogsaa ved Emdrup Sø's Afløb (Kjøbenhavns Omegn) 27 December 1915. A. Koefoed meddeler: »To Vandstære opholdt sig nogle Dage ved den lille Bæk, der gaar fra Søholm Sø i Hellerup; sidste Gang, jeg saa dem, var 31. Oktober 1915«. Sammesteds saa H. Weis dem 8 November 1915.

T. Helms beretter: »Ved Herlufsholm (Næstved) er der hver Vinter Vandstær. Nogle Aar har der været 2. Den holder især til ved et nærliggende Vandfald, hvor man kan se den sidde paa Stenene og med Mellemrum dykke ned under Vandet og hente en Fisk. I Foraarstiden synger den jævnlgt. Den ankommer i November og forlader Stedet først paa Foraaret«.

TOPMEJSE (*Parus cristatus*). Den breder sig meget i Skovene ved Skørping (C. Weismann).

HALEMEJSE (*Acredula caudata*). Fra K. Schaffer foreligger en Meddelelse om Forekomsten af baade *Acredula caudata typica* og *Acredula caudata rosea* i Egnen om Vejle fjord Sanatorium.

»Fra Zoologisk Museum fik jeg i sin Tid Opfordring om at studere de herværende Halemejser nøjere for mulig at skaffe at vide, om der skulde findes »sortstribet« Eksemplar. Det var saa heldigt, at den første Halemejse, jeg fik Øje paa, var et typisk sortstribet Eksemplar, der fløj sammen med en almindelig hvidhovedet Halemejse. Det var i Marts 1913, og i den følgende Tid iagttog jeg forskellige (mulig dog kun 2 forskellige) Flokke af Halemejser, hver paa ca. 10—15 Individuer; i begge Flokke fandtes saavel rent hvidhovedede Eksemplarer (flest) som mørke, bredt sribede samt Overgangsformer mellem disse.

I Vinteren 1914—15 har jeg gentagne Gange haft Lejlighed til at iagttage Halemejseflokkene paa nært Hold, og der findes stadig en Blanding af hvide, mørkt sribede og Mellemformer i disse Flokke; jeg har sidst set dem 9 Marts 1915«.

23 Maj 1915 meddeles: »Den eneste Halemejsere, jeg har fundet i Aar, beboes af en hvidhovedet og en typisk *rosea*, der dog ikke er saa kraftigt farvet, som jeg ofte har set dem; i de Flokke, jeg kan se herovre om Vinteren, findes der alle mulige Nuancer mellem de to Yderpunkter«. 13 Juni 1915 berettes yderligere følgende om de ynglende Halemejser: »Halemejsere-

findes i et Egetræ lige her udenfor mit Hus; den sidder i en gaffelgrenet Kløft, udfyldende Rummet, hvor Grenene skilles, faldende næsten nøjagtigt sammen med Barken; den sidder imidlertid meget højt oppe, i ca. »3die Sals Højde«; jeg har mange Gange set de to Fugle (altsaa en hvidhovedet og en *rosea*) flyve til og fra, ogsaa med Føde til Ungerne; disse er forøvrigt nu fløjne af Reden; men den sidste Tid har Reden været saa godt som helt skjult af de udsprungne Egeblade. Dels dette og dels Redens store Højde fra Jorden har forhindret yderligere Observationer. Redens Indgangshul vendte mod Syd. Jeg fandt i Slutningen af Maj en anden Halemejserede, der sad et Stykke inde i nogle meget tætte Risbøge i en Højde over Jorden af ca. 1¹/₂ m med Indgangshul vendende mod Vest. Den beboedes af rent hvidhovedede Individuer. Da jeg fandt den, var der smaa Unger i; jeg har gentagne Gange staaet udenfor Risbøgeplantningen og set Forældrene flyve til Reden med Føde (selve Reden kunde ikke ses [udefra]); jeg har 4 Gange set 3 voksne, hvidhovedede Individuer flyve ned til Redestedet samtidig, tilsyneladende i god Forstaaelse, og ligeledes flyve derfra omtrent samtidig og i samme Retning; dog har jeg kun set Føde i Næbbet paa 2 af Fuglene samtidig, saa selvfølgelig har den tredie været en tilfældig Gæst; men det undrede mig, at jeg flere Gange saa 3 forskellige Individuer søge til Redestedet. Jeg har kun været inde ved selve Reden to Gange, den Dag jeg fandt den og nu 13 Juni. Da jeg først saa den, var den helt lukket foroven, i Dag — jeg havde ikke været der i fire Dage — var Ungerne borte. Reden var nu ikke mere helt lukket foroven, men »gabede«, idet de Fjer, der dannede Kuplen over Reden (ligesom et »Lindelysthus«), var presset lidt ud til Siden, saa at Reden var noget aaben opadtil, formodentlig fordi de voksne Unger har krævet mere Plads, end den lille nydelige Rede har kunnet yde i helt lukket Tilstand.

Paa mine Ekskursioner har jeg et Par Gange passeret nogle Lærketræer, hvor jeg har set en Flok Halemejsjer. En Dag lykkedes det mig at faa dem udmærket i Kikkerten; det viste sig da at være et Kuld nys udføjne Unger med deres Forældre. De to Forældre, der blev forfulgt af de skrigende Unger og afkrævet Mad var en hvidhovedet og en *rosea*; Ungerne, — vel i alt 8 —, af hvilke jeg fik sikkert Kig paa de 5, havde alle kraftig Stribe over Øjnene; men saavidt jeg har forstaaet, er dette

Tilfældet med alle Halemejsunger, ogsaa af rent hvidhovedede Forældre«.

VANDSANGER (*Acrocephalus aquaticus*). G. Scholten fandt den ynglende to Steder, ved Lekkende og Rosenfeldt (Sydsjælland).

GRANSANGER (*Phyllopeustes rufus*). O. Fabricius meddeler: Paa en Rejse i Vestfyn i Juli 1915 har jeg hørt og set Gransangeren i Oregaard Skov ved Bogense, i Kongeskoven ved Wedellsborg og ved Holstenshus; i Brahetrolleborg Skove er den tiltaget i Antal i Løbet af de sidste Aar; i det hele taget maa den vistnok siges nu at være udbredt over hele Fyn paa passende Lokalteter (paa Østfyn er der kun lidt Granskov) — omend endnu de fleste Steder kun i ringe Antal.

RØDTOPPET FUGLEKONGE (*Regulus ignicapillus*). En Han findes i Heibergs Samling, skudt 1 August 1900 ved Aarhus (P. Skovgaard).

GUL VIPSTJERT (*Motacilla flava var. borealis*). En Han findes i Heibergs Samling, skudt 14 Maj 1905 ved Brønderslev (P. Skovgaard).

SOLSORT (*Turdus merula*). K. Schäffer meddeler nogle biologiske Iagttagelser ved en Rede: »16 April 1915 finder jeg Reden i en lav Busk lige udenfor mit Vindue (ca. 3 m's Afstand); fra 1ste Sal har jeg et fortræffeligt Indblik i Reden. Denne synes færdig; men endnu bringer Hunnen dog Redemateriale i Næbbet.

18 April	1	Æg.
19	— 2	-
20	— 3	-

Kun Hunnen ruger. I hele Rugetiden saa og hørte jeg saa godt som ikke Hannen (dog har jeg ikke Kendskab til de tidlige Morgentimer).

1 Maj 3 Unger.

De første Dage — det var meget koldt — laa Hunnen næsten hele Tiden paa Reden; naar Hannen kom med Føde, satte Hunnen sig paa Redekanten og lagde sig straks igen, naar Hannen var fløjet. 9 Maj iagttog jeg Reden i en Time.

Kl. 3³⁰ begyndte jeg min Observation. 3⁴² ♀, en Unge faar Æde. Hunnen bliver siddende paa Redekanten, sluger 2 Ekskrementer, renser Reden, stikker flere Gange Næbbet ned til Redens Bund og ryster dygtigt i Reden. Hver Gang, den løfter

Hovedet op, gør den Synkebevægelser; en enkelt Gang ses en lille Fjer blive slugt. Kl. 3³⁰ ♂ sætter sig paa en Gren i et Træ ved Siden af; Hunnen bliver ved at rense Reden; da Hannen har siddet lidt og ventet, siger den »pip«, hvorpaa Hunnen straks flyver bort; Hannen til Reden; en Unge faar Æde. Kl. 3⁵⁴ ♂; en Unge faar Æde. Kl. 3⁵⁸ ♂; en Unge faar Æde; tager et Ekskrement i Næbbet og flyver bort med det. Kl. 4¹¹ ♂, 2 Unger faar Æde; sluger 2 Ekskrementer. 4¹⁷ ♂; en Unge faar Æde; flyver bort med et Ekskrement i Næbbet. 4²³ ♀; en Unge faar Æde; sluger et Ekskrement. 4²⁵ ♂ 1 (2?) Unge faar Æde. 4²⁷ ♀; alle 3 Unger faar Æde. 4²⁹ ♂; alle 3 faar Æde; sluger 2 Ekskrementer.

15 Maj fløj Ungerne af Reden. De Fødeemner, som bragtes til Ungerne, var — saavidt jeg kunde se — udelukkende Regnorme, dog saa jeg en enkelt Gang en lille graa, nøgen Snegl.

J. Wandall meddeler om en Solsortrede i Kjøbenhavn: »Som bekendt er Solsorten i de senere Aar her i Kjøbenhavn blevet saa fortrolig med Menneskene, at den i Nærgaaenhed er kommet ganske paa Siden af Spurven; men følgende Optræden fra dens Side forbløffede mig dog; det var mere, end en Graa-spurv vilde tillade sig.

Jeg kom en Dag gennem Charlottenborgs inderste Gaard, den, hvor Indgangen til Kunstudstillingen findes, da jeg saa en Solsorthun flittigt beskæftiget i et af de kummerfulde Rabatbede, der findes her; den samlede ivrigt Smaadyr, løb hen med dem til samme Sted paa Jorden, hvor den skrabede lidt Jord oven paa hvert især, vel for at holde lidt paa dem, til den havde Bunken stor nok; og da den havde faaet en hel lille Forsyning samlet, tog den det hele i Næbbet og fløj, men hvorhen? Jeg havde antaget som givet, at Reden maatte være i den lille Kunstnerhave, der ligger modsat Gadeporten, den sidste Rest af den forrige botaniske Have, og havde derfor stillet mig ved dennes Dør for at kunne se, hvor Fuglen blev af; men den fløj ind midt imellem Udstillingsbygningens høje Sidefløje, løs paa Hovedbygningen og forsvandt; hvor jeg stod, kunde jeg nemlig ikke se sidstnævnte. Jeg gik da nærmere og stod saa overfor de tre høje, øde, sammenstødende Murflader, hvor der aldeles ingen Mulighed var for en Solsortrede — uden i de to Laurbærtræer i Ballier, der staar umiddelbart paa hver Side af Indgangsdøren, hvor flere Hundrede Mennesker passerer ud og ind

daglig i hele Yngletiden; her sad Reden og i den Hunnen, og frem under den stak Hovedet af en halvvoksen Unge. Ca. 2 m oppe sad den, ikke mere end $\frac{1}{2}$ m fra mit Hoved, og den sad rolig og tryk med let rejste Hovedfjer og et tilfreds og uforstyrret Udtryk i Øje og Ansigt, absolut ikke generet af min Nærhed. En saadan Familiaritet overfor Mennesker har ingen fundet hos en Graaspurv og maaske næppe nogen tidligere hos Solsorten; jeg har derfor ment, at jeg burde give denne lille Meddelelse. Og det er ikke et Par, der, fordrevet fra deres første Rede, har taget det første det bedste Sted til Redeplads, for det blev mig meddelt, at der ogsaa i Fjor har været Solsortrede i et af Træerne, der dog ikke er de samme. Reden, som jeg ved Hr. Gartner Fløystrups velvillige Imødekommenhed fik udleveret, er af en langt løsere og daarligere Struktur end sædvanligt, idet der saa godt som ikke findes Jord- eller Lerb Bestanddele i Væggene; rimeligvis har der ikke været tilstrækkeligt Udvalg af Byggemateriale paa Charlottenborg; saa det synes i et og alt at være en underlig Ide af Fuglen at slaa sig ned paa det Sted«.

SORT RØDSTJERT (*Ruticilla titys*). En Han findes i Heibergs Samling, skudt 7 Maj 1916 ved Bjerringbro (P. Skovgaard). P. Mogensen meddeler: 23 April fandt jeg paa en af de ubebyggede Grunde paa Islands Brygge en sort Rødstjert (Han). Den havde mistet Halen, ligesom ogsaa den højre Vinge var saaret. Axel Koefoed: Sort Rødstjert har atter i 1915 ynglet i Ministerialbygningen, idet jeg 14, 16 og 19 Juli 1915 har set Hannen flere Gange hver af de nævnte Dage flyve med Æde til Ungerne.

BLAAKJÆLK (*Cyanecula suecica*). Hos Vinhandler Henriksen, Faaborg findes en gammel Han, skudt ved Finstrup (N. O. for Faaborg) i 1913. (O. Helms). T. Helms saa 1 September 1915 en Blaa kjælk i et Kartoffelstykke ved Herlufsholm. Den havde blaa Strube med rød Plet.

KVÆKER (*Fringilla montifringilla*). Axel Koefoed saa 6 Juni 1916 i Haveselskabets Have 2 gamle Kvækere med 4 lige flyvefærdige Unger, hvilket tyder paa, at et Kuld Æg er ruget ud lige der i Nærheden.

SISKEN (*Chrysomitris spinus*). En Flok paa 5—6 Stkr. opholdt sig 28 Januar 1917 i en Have ved Carlsberg Laboratorium i Valby (P. Jespersen).

HVIDVINGET KORSNÆB (*Loxia leucoptera*) er iagttaget 17 Oktober 1914 af Godsejer Jørgen Larsen i Plantagen ved Gaardbogaard i Vendsyssel (Axel Koefoed).

HORTULAN (*Emberiza hortulana*). Axel Koefoed saa ved Søndersø 9 Maj 1915 4 Hortulaner, formentlig en gammel Han og tre unge Fugle.

Foruden foranstaaende Meddelelser er der til Red. indgaaet efterfølgende 6 Artikler, som efter deres Omfang og Indhold nærmest slutter sig hertil.

SPREDTE ORNITHOLOGISKE OPTEGNELSER FRA KJØBENHAVN. AF PETER SKOVGAARD.

MUSEVAAGEN (*Buteo vulgaris*). Set paa Træk følgende Data: 30 Marts 1905. Amager 15 Eksemplarer.

22 April 1905. Over Rosenvænget, flere Eksemplarer mod N. N. V.

17 September 1905. Over Rosenvænget, mange Eksemplarer mod V.

21 April 1907. Over Rosenvænget, 1 Eksemplar.

14 September 1907. Over Rosenvænget, 1 Eksemplar.

9 September 1907. 1 Eksemplar i Grønningen.

29 April 1917. 1 Eksemplar højt over Rosenvænget mod N. Et Eksemplar ogsaa set i disse Dage i Botanisk Have.

SPURVEHØG (*Accipiter nisus*). Ses, men sjældent, paa Træk i Rosenvænget, saaledes: 10 April 1907 et Eksemplar, 18 September 1907 et Eksemplar, 15 September 1916 et Eksemplar i nogle Dage, fra 27 April 1917 til 29 April 1917 et Eksemplar, 1 Maj 1917 et Eksemplar paa Langelinie.

NATUGLE (*Syrnium aluco*). I min Barndom i Halvfemsene var det almindeligt at høre Ugler i Rosenvænget. En Gang i November mindes jeg ogsaa, at der i et Træ sad en Natugle

¹ Forf. har indsendt følgende Meddelelser til Redaktionens Afbenyttelse under Udarbejdelsen af »Nyere Meddelelser om danske Fugle«; men da de formentlig vil have større Interesse ved at fremkomme samlede som et Bidrag til Kjøbenhavns Fuglefauna, offentliggøres de paa denne Maade med Forfatterens Tilladelse.

og en Fasanhøne overfor og ret tæt ved hinanden; om det var Meningen, at Uglen vilde have Fasanen til Aften, ved jeg ikke; men Resultatet blev i hvert Fald, at Fader skød Fasanen, og Uglen fløj. Nu hører det derimod til Sjældenhederne, at den viser sig der. Den blev dog hørt 30 April 1915 og set faa Dage efter, 7 Maj 1915; og nu i Vinter holdt en Ugle til i et Murhul i en Skorsten paa det gamle Frederiks Hospital, hvor den blev set 26 og 27 Januar 1917.

NATRAVN (*Caprimulgus europæus*). Fra Rosenvænget mindes jeg, at den af og til viste sig i Træktiderne, og endnu kan det ogsaa hænde, saaledes skriver Fader i Brev af 2 Juli 1916: »For nogen Tid siden saa vi en Natravn«.

MURSEJLER (*Cypselus apus*). 12 Maj 1915 2 Eksemplarer i Amaliegade, 20 Maj 1917 saas 2 i Rosenvænget, og 21 Maj saa jeg mange flere forskellige Steder i Kjøbenhavn.

ISFUGL (*Alcedo ispida*). Set et Eksemplar i Kastelsgraven i September 1915.

GØG (*Cuculus canorus*). Hørt fra Rosenvænget 9 Maj 1906 og 23 Maj 1908.

STOR FLAGSPET (*Dendrocopus major*). Ses jævnligt paa Strejf i Rosenvænget, altid 1 Eksemplar. Jeg har noteret den: 4 Oktober 1903; 7 Oktober 1903; 15 November 1903; 21 November 1903 og 4 December 1903. 18 September 1905; 2. September 1906 og 28 November 1906. 19 August 1907; 8 og 13 September 1907 og i Begyndelsen af Oktober 1907. 17 Februar 1908 og 20 November 1908. 10 November 1914; 19 November 1914 og 18 December 1914.

ALLIKE (*Corvus monedula*). Ses af og til paa Foraarstrækket i Rosenvænget; saaledes skød jeg en Han 12 Marts 1904, og 18 Marts 1917 fløj 3 over Rosenvænget; de vekslede Signaler med nogle, der sad i Trætoppene.

DIGESVALE (*Hirundo riparia*). Set sidst i Rosenvænget 10 September 1904 og kom i 1907 5 Maj.

BYSVALE (*Hirundo urbica*). Kom 1903: 1 Maj, 1907: 5 Maj til Rosenvænget, 1917: 14 Maj til Hellerup. Set sidste 1904: 24 September og i 1905 9 Oktober.

FORSTUESVALE (*Hirundo rustica*). Kom 1901: 1 Maj, 1903: 1 Maj, 1904: 25 April, 1906: set 1 Eksemplar 28 April ellers først 7 Maj, 1907: 5 Maj. Set sidste Eksemplar 1904: 24 September, 1905: 19 Oktober; alt i Rosenvænget.

1 Maj 1915 saa jeg flere i Rosenvænget; 1916 saa jeg den sidste ved Langelinie 14 Oktober; 2 Maj 1917 saas 2 i Frederikshaldsgade i København.

SPETMEJSE (*Sitta europæa*). I de Aar (fra 1902 til 1909), da jeg daglig iagttog og førte grundige Optegnelser om Fuglelivet i Rosenvænget, har jeg kun noteret Spetmejsen 2 Gange, et enkelt Eksemplar paa et flygtigt Besøg nemlig 18 Oktober 1903 og 12 Maj 1904. Fra Efteraaret 1916 har nu pludselig mindst 2 taget fast Ophold der; saaledes saas 8 Oktober 1916 en, der anbragte en Hasselnød i de dybe Barkspalter paa en stor Elm, og den hakkede Nødden itu paa Spidsen. Senere saas den saa godt som daglig hele Vintertiden, og endnu 22 April var der 2.

FUGLEKONGE (*Regulus cristatus*). Kom paa Strejf i Rosenvænget undertiden talrigt, ligefrem myldrende, undertiden sparsomt. Jeg har noteret den: 22 Marts til 31 Marts 1903; 12 September til 15 September og 1 Oktober til 25 Oktober usædvanlig mange; 10 og 11 April 1904; 12 September til 22 September og atter 27 September til 2 Oktober, 9 Oktober, 13 og 16 Oktober 1905; desuden i Botanisk Have 21 September—28 September og 19 Oktober 1915. I Rosenvænget 1 til 17 April 1906; 14 September til 26 September og igen 25 Oktober til 9 November 1906. Marts og Begyndelsen af April 1907 og atter 25 April 1907. 30 Oktober 1914 en enkelt og igen 2 November 1914 en enkelt. 28 November 1916 nogle i Rosenvænget.

SANGDROSSEL og VINDROSSEL (*Turdus musicus & Turdus iliacus*). Kom jævnligt i Træktiden til Rosenvænget.

RØDSTJERT (*Ruticilla phoenicura*). 2 Maj 1915 1 ♂ i Rosenvænget, 9 Maj 1916 1 ♀ samme Sted. 18 August 1916 kom den paa Efteraarstræk til Botanisk Have. 14 Maj 1917 2 ♂, 1 ♀ i Botanisk Have og samme Dag set i Rosenvænget.

NATTERGAL (*Luscinia philomela*). 1 Eksemplar paa Vandrested i Rosenvænget 13 Maj 1906 og ligeledes 15 Maj 1908.

BROGET FLUESNAPPER (*Muscicapa atricapilla*). 1 Maj 1915 1 ♂ i Rosenvænget, 4 Maj 1917 flere ♀ i Botanisk Have.

BOMLÆRKE (*Emberiza miliaria*). 10 Marts 1917 et Eksemplar set i Frederiks Hospital, Amaliegade.

FUGLELIVET VED NYMINDEGAB. AF ASTRID LASSEN.

Da jeg i nogle Uger af September 1913 opholdt mig ved Nymindegab, havde jeg Lejlighed til at iagttage Fuglelivet der, om hvilket jeg havde hørt, at det — som overalt ved Ringkøbing Fjord — skulde være ualmindelig rigt. Jeg blev dog en Del skuffet, da det viste sig, at Fuglene saavel for Arters som for Individvers Vedkommende er i stærk Aftagende. Dette, som saa mange andre beklagelige Forhold, skyldes Gennemgravningen ved »Hvide Sande«, idet Saltvandet har ødelagt de før saa gunstige Betingelser for Strandfuglene. Da det maaske kan være af Interesse, vil jeg nævne de Arter, der trods alt var talrigt repræsenterede. Det skal dog ikke tages som nogen grundig Undersøgelse af Fuglelivet, da jeg ikke har haft Lejlighed til at iagttage det ved andre Aarstider og saaledes ikke kan angive, hvilke Arter der findes ynglende.

Af Maager iagttoges: Hættemaage (*Larus ridibundus*), Stormmaage (*Larus canus*), Svartbag (*Larus marinus*) og Graa Havmaage (*Larus argentatus*); af Terner: Hætteterne (*Sterna hirundo*), Dværgterne (*Sterna minuta*) og et enkelt Eksemplar af Rovterne (*Sterna caspia*). Baade inde ved Fjorden og i Klitterne ved Havet var der mange Ryler, af hvilke Islandske Ryle (*Tringa canutus*) var den almindeligste, desuden saas Alm. Ryle (*Tringa alpina*), Temmincks Ryle (*Tringa temminckii*) og Dværg-Ryle (*Tringa minuta*). Graaand (*Anas boscas*) og Krikand (*Anas crecca*) saas ofte i Smaaflokke — ligeledes Graagaas (*Anser cinereus*). Paa Sandet langs Fjordens flade Bredder og paa Engene havde man Lejlighed til at se: Strandskade (*Hæmatopus ostralegus*), Rødben (*Totanus calidris*), Klyde (*Recurvirostra avocetta*), Selning (*Calidris arenaria*), Kobbersneppe (*Limosa aegocephala*), Dobbelt Bekkasin (*Gallinago media*), Alm. Brokfugl (*Charadrius pluvialis*), Præstekrave (*Ægialitis hiaticula*), Hvid-

brystet Præstekrave (*Ægialitis cantiana*) og Lille Præstekrave (*Ægialitis minor*). En enkelt Gang saa jeg nogle Hejrer (*Ardea cinerea*). Af Smaafugle, som opholdt sig ved Husene og i den nærliggende Klitplantage, kan nævnes: Spurv (*Passer domesticus*) — ikke talrig —, Forstuesvale (*Hirundo rustica*), Digesvale (*Hirundo riparia*), Rødhals (*Erithacus rubecula*), Rødstjert (*Ruticilla phoenicura*), Munk (*Sylvia atricapilla*), Gærdesmutte (*Troglodytes parvulus*), Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*), Gulspurv (*Emberiza citrinella*), Stær (*Sturnus vulgaris*), Sanglærke (*Alauda arvensis*), Toplærke (*Alauda cristata*) og Stenpikker (*Saxicola oenanthe*), Engpiber (*Anthus pratensis*), og Skærpiber (*Anthus obscurus*). Ved Solnedgang saas af og til enkelte Eksemplarer af Natravn (*Caprimulgus europæus*), og en Formiddag fløj et Eksempel op fra nogle lave Bjergfy i Plantagen og blev skudt. Af Rovfugle saa jeg kun: Spurvehøg (*Accipiter nisus*) og Møsehornugle (*Otus brachyotus*). Endelig fandtes der adskillige Flokke af Agerhøns (*Perdix cinerea*) og nogle Flokke Urfugle (*Tetrao tetrix*). Som det af foranstaaende ses, forekom der udover Rovternen ingen særlig sjældne Arter, og Antallet af Eksemplarer var heller ikke stort.

LIDT OM FUGLELIVET I FREDERIKSBERG HAVE VINTEREN 1914—15. AF AXEL KOEFOED.

Den 22 November 1914 saa jeg i Frederiksberg Have et Par af den grønbenede Rørhøne (*Gallinula chloropus*), der gik og samlede Føde paa den lille Ø ved Skøjtøløberbanen; Fuglene vare alt andet end bange, saa man kunde iagttage dem fra Vejen, der løber langs med Kanalen.

Om det var en Tilfældighed ved dette Par, ved jeg ikke; men flere Gange har jeg set Han og Hun gaa hver til sin Side af Øen, og atter mødes ved Andebakkestien; de gik altid og pilkede deres Føde ved Kanten af Kanalen, to Gange har jeg set dem gaa paa Isen for at finde Føde, nemlig Brød, der blev kastet ud i en Vaage til de mange Stokænder (*Anas boscas*), som findes der — Rørhønsene ligefrem gled hen ad Isen paa deres brede Fødder, hvilket saa meget morsomt ud.

Rørhønen er jo blevet meget almindelig her i Omegnen af København i de senere Aar, men at den ogsaa søger ind til et

saa befærdet Sted som Frederiksberg Have, synes at være lidt ejendommeligt.

Endvidere har et Par Vandrikser (*Rallus aquaticus*) i Vinter opholdt sig paa nævnte Ø, og tilsyneladende har de to Arter befundet sig godt i hinandens Selskab, idet jeg ofte har set begge Par sammen.

Da Skøjtøløberbanen sidst i Januar Maaned blev aaben, forsvandt Fuglene fra Øen, og senere har jeg ikke set dem, naar undtages den ene Rørhøne, der kom tilbage, medens Banen var aaben, men forsvandt Dagen efter.

I den meste Tid af Efteraaret og Vinteren ser man omtrent hver Dag en Flok af Kirsebærfuglen (*Coccothraustes vulgaris*); oftest har der været 8 Stk., der dels sad paa Jorden og dels i Træerne og knækkede forskellige Ting, saa man nemt opdagede dem; i Dag, 21 Februar, iagttog jeg en stor Flok paa 40 til 50 Eksp. af denne højst ejendommelige Fugl i Haven.

Endvidere er Ringduerne (*Columba palumbus*) taget meget til, saaledes at man ofte ser c. 11 Stk. af denne Fugl paa en Gang; de opholder sig i Reglen paa Plænen bag ved Fr. VI.s Statue, og er tilsyneladende meget tamme, saaledes at jeg et Par Gange har kastet Ærter ud til dem, uden at de fløj bort; de yngler nu ret almindeligt saa vel i Frederiksberg Have som i Søndermarken og liver meget op der.

Af Stokænderne (*Anas boscas*), hvoraf man ofte kan se Hundrede Fugle eller mere om Vinteren, yngler der mange Par om Foraaret i Haven, dog er flere af dem meget blandede med tamme Ænder, der i sin Tid blev sat ud for at lokke Vildænderne til at blive der; desværre tager de store Masser af Vandrotter, der findes ved Kanalen, en Del af Ællingerne, hvilket jeg enkelte Gange selv har iagttaget.

Der er nu yderligere kommet to Par Graagæs (*Anser cinereus*), der er foræret Haven fra et Gods; disse to Par Gæs havde i Sommer respektive 6 og 7 Gæslinger, der vare meget interessante at iagttage, naar de gik og græssede paa Øen; Ungerne gaar jo først paa »Græs« i længere Tid, før de gaar i Vandet.

Foruden de her nævnte Fugle findes der ogsaa om Vinteren de forskellige Meiser, Fuglekonge (*Regulus cristatus*), Træpikker (*Certhia familiaris*), Mellemlagspet (*Dendrocopus medius*), Krage (*Corvus cornix*), Gjerdesmutte (*Troglodytes parvulus*), Jernspurv (*Accentor modularis*), Solsort (*Turdus me-*

rula), Rødkjælk (*Erithacus rubecula*), Bogfinke (*Fringilla coelebs*), Kvæker (*Fringilla montifringilla*) i store Flokke paa Træk, Svenske (*Ligurinus chloris*) og Irisk (*Cannabina linota*).

OM FUGLENE VED ODENSE FJORD. AF JUEL MADSEN.
(Med 2 Fotografier efter Malerier af Forf.).

Ovre paa Fyn skærer Odense Fjord sig ind i Landet; det er en bred og fladvandet Fjord med uregelmæssige Kystlinier og saa typisk dansk, at den ikke tiltrækker sig den fremmedes Opmærksomhed. Fjorden og Egnene, der omgiver den, byder ved det afvekslende i Landskabet Plads for et ret talrigt Antal Arter af Fugle, og en Høstdag for ikke saa faa Aar tilbage gjorde jeg min første Tur i Pram paa Fjorden for at stifte Bekendtskab med Ænder og Vadefugle derude.

Jeg var, som naar jeg senere tog ud, taget hjemmefra om Natten og husker tydeligt det Indtryk, Fjorden gjorde paa mig. Alligevel forsøger jeg ikke at give Stemningen over Fjordlandskabet, der laa udbredt for mig, da jeg naaede min Pram; men Mørket, Taagen over Engene, de første enlige Vibeskrig, Kulden og den gryende Dag og til sidst de mange Vadefugles Fløjten, efterhaanden som de vaagnede langs Fjordens Kyster, bidrog til at danne den. Undertiden har det undret mig, at jeg ikke endnu oftere, end jeg har gjort det, har benyttet mig af disse Morgener; men jeg beklager dem, der aldrig har haft Lejlighed til at nyde dem.

Saadan en Morgen var det altsaa, da jeg første Gang roede over Fjorden til Moserne paa den anden Bred. Der græssede en Hare paa en dugget Stubmark, en Strandskade fløj ud ad Kanalen og en hel Kile Ænder kom inde fra Engene, men steg højt til Vejrs, idet de passerede Dæmningen og mig. Da Solen kom op, forsvandt Taagerne, der laa i Sænkningerne inde i Land og gav Rørene og de højere Punkter Udseende af Øer, og Terner og Maager, Rødben og Spover baade store og smaa begyndte at skrigе og fløjte. Fra Pytter og Vandhuller inde i Land og fra de store Spovers Flokke, der søgte Brakmarker og Overdrev, lød spinkel og klangfuld Fløjten; Klirerne, der fløj saa højt, at de

næppe var synlige, fortalte paa deres Sprog, at ogsaa de var paa Vej.

Det er efterhaanden blevet mange Ture af lignende Art, jeg har udført i Aarenes Løb, og dog er Aftenerne ved Fjorden ikke mindre tiltalende. Man kan anbringe sig i Strandkanten skjult af Tang og iagttage de trækkende Fugle, naar man ser i den

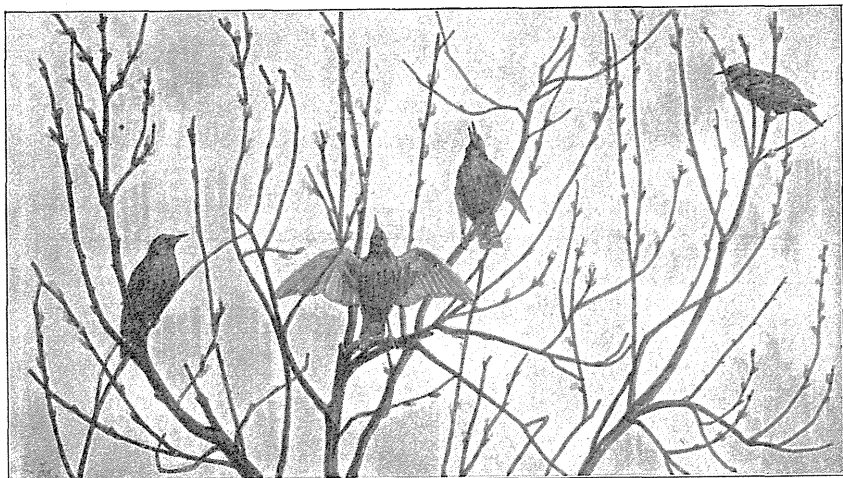
Hejre ved Fjorden.

Retning, hvor Solen er gaaet ned, fordi Vandet her længe beholder den lyse Farve.

En Aften daler der højt fra Himlen, i Begyndelsen først synlige som mørke Prikker, under en Vinkel paa 45° hele store Flokke af Vandhøns ned for Fødderne af mig, og jeg har aldrig i saa store Flokke som her set Blishøns holde til i Saltvand. En anden Aften, inden det er blevet mørkt, styrer en Flok Sortænder ind i en Uvejrssky og forsvinder for dog kort efter atter at komme til Syne; de har nemlig vendt og søger at vinde Forspring for Skyen, hvad der ogsaa lykkes dem, og stiger endelig til Vejrs op over Skyen og fortsætter formodentlig i Solskin deres første Kurs, mens Himlen et Øjeblik efter sender Hagl og Regn ned i Hovedet paa mig. Naar det efter Dagregn klarer op, sætter store Flokke af Regnsøver, alle de der Dagen igennem har holdt til paa Nordfyns Brakmarker, hinanden Stævne paa de lavvandede Strækninger i Fjordens nordlige Del for i Fælles-

skab at beklage sig over Væden, og endelig kommer om Aftenen Hejrerne, der nu i Modsætning til om Dagen er ret tillidsfulde, trækkende over Dæmningen.

Maagearterne ved Fjorden skal jeg kun kortelig omtale, skønt de saa hyppigt ses derude. Overalt ser man dem klippe Luften med deres Vinger, og man hører stadig deres Skrig. Stille

Stere.

smukke Sommerdage gør Svartbagen som en Hund og raaber med sin klagende Stemme, som om den var i Havsnød. Disse Fugle har deres Tilhold paa Holmene, og paa den største findes baade en Koloni af Stormmaager og en Koloni af Hættemaager, den sidste en af Landets største.

Saa mærkeligt det lyder, er den sidste Fugl, jeg nævner i denne Forbindelse, den graa Krage; men den kan ikke udelades selv i en nok saa kort Omtale af min Hjemegns Fugle. Den træffes overalt og til alle Aarstider. Paa Holmene røver den Æg fra Maagerne, og langs Dæmningerne fisker den Muslinger; der ser man den flyve op den ene Gang efter den anden, stadig tabende noget nemlig Skallerne, der skal slaas i Stykker mod Stenene. Snart er den i Flok, som naar den Nord fra indfinder sig i September, eller naar den Vinteraftener gaar til Ro i nøgne Træer, snart enkeltvis, om Sommeren med Familie, de mest idylliske Steder. Kammeratskabet, man hævder, der skal bestaa

imellem dem, viser sig ved, at de meddeler hinanden, naar Jægeren kommer; og skyder man paa dem, gaar de med Kroppen fuld af Hagl og forpjuskede Fjer videre i deres Flugt uden tilsyneladende at ændse Skuddene, men for en Gang før eller senere at dumpe ned paa Marker og i Hegn. Deres forbidragende Slægtninge flyver altid rundt i Luften over dem og skriger, inden de fortsætter deres Flugt. Med Kragens mere eller mindre tiltalende Egenskaber synes man om den og kan ikke tænke sig at være den foruden, den saa lidt som nogen anden af vore hjemlige Fugle.

Og det er med noget af den samme brændende Interesse som den, hvormed man som Dreng forfulgte selv den mest beskedne Fugl gennem Moser og Krat for at aflokke Naturen de mange Hemmeligheder, den især dengang skjulte i sit Skød, at man nu den ene Gang efter den anden gaar til de kendte Steder ved Fjorden. Mig hænder det, naar jeg opholder mig andetsteds, at et enkelt eller alle Indtrykkene derovre fra bringer sig i Erindring. Det kan ske paa en Maade, der ytrer sig som en Længsel mod den Tid, jeg tilbragte ved Fjorden, en Længsel mod Fjorden og dens Fugle, for hvis Skyld jeg fik Fjorden kær.

YDERLIGHEDERNE MØDES. AF TH. N. KRABBE.

Som en ikke ganske dagligdags Hændelse fortjener det maaske at nævnes, at Fuldmægtig J. v. Späth og jeg paa en Tur i vort sædvanlige Revier — det militære Terrain paa det nordlige Amager — 12 Nov. 1916 saa en Flok Silkehaler (*Ampelis garrula*) paa 6 Stk. samtidig med, at vi samme Dag saa en Forstuesvale (*Hirundo rustica*), en gammel Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) og en ung Gul Vipstjert (*Motacilla flava*). Stærkt forsinkede Sommer-Arter saas saaledes her Side om Side med en ualmindelig tidlig ankommende Vinter-Art. Naar dertil kommer, at vi desuden havde 2 Skov-Hornugler (*Otus vulgaris*), en Stor Tornskade (*Lanius excubitor*) og 3 Toplærker (*Alauda cristata*), Arter som man dog ikke just ser daglig, og at vort Liste endvidere indeholdt Hættemaage, Skade, Krage, Lærke, Stær, Gærdesmutte, Musvit, Blaamejse, Engpiber, Solsort, Rødkælk, Huspurv, Skovpurv, Bogfinke, Svenske, Tornirisk og Rørpurv, at

vi saaledes havde 24 Arter sete i Løbet af knap 4 Timer i November Maaned lige i Randen af København, kan det maaske ikke undre, at jeg ikke er langt fra at betragte den paagældende Tur som en af de mærkeligste ornithologiske Udflugter, jeg maaske nogen Sinde har gjort.

EJENDOMMELIG YNGLEPLADS FOR PRÆSTEKRAVEN
(*Ægialitis hiaticula*). AF C. NEERGAARD PETERSEN.

Den, hvis Vej nu og da falder ud ad Islands Brygge, vil have lagt Mærke til, at den stadig skyder sig længere frem mod Syd, efterhaanden som Opfyldningerne af de lave Grunde mellem Skydebanerne paa Amager og Sejlløbet i Kallebod Strand skrider frem. Nye Fabrik anlæg følger Opfyldningerne i Hælene. Yderst ligger nu som en Fortsættelse af Sojakage-Fabrikens store Bygningskompleks og Blyantfabrikernes Kontorbygning, Dansk Oliehærtnings-Fabrik, der først for nylig er fuldført og traadt i Virksomhed.

I ret Vinkel paa Islands Brygge, umiddelbart langs med denne Fabriks sydlige Gavlmur, er der anlagt en c. 18 Alen bred Gade eller Vej ind mod Skydebanerne. Dens Fortove er forsynede med Flisebelægning, Kantstenene er sat, og Lygtepælene er rejst paa begge Sider, men Gaden er ikke — i alt Fald ikke endnu — brolagt men skærvebelagt, og Skærverne er nedtromlet med et tæt Lag Sand. Terrænet paa Gadens venstre Side, ind mod Byen, er naar man har passeret Oliehærtnings-Fabrikens Sydgavl, ubebygget og benyttes til Oplagsplads for uhyre Masser af Tønder, der er stablede ovenpaa hinanden. Ud mod Søen fortsættes Opfyldningen og er vel paa sine Steder naaet indtil 15—20 Alen fra Gadens højre Fortov. Opfyldningens Højde vil jeg anslaa til c. 4 Alen over Vandspejlet.

Pinse-Lørdag 26 Maj 1917 kom jeg paa Cycle kørende paa Islands Brygge ned ad den beskrevne Gade. Omtrent midtvejs var der rejst en Bom tvers over Gaden, og her maatte jeg altsaa staa af for at føre Cyclen igennem. Næppe var jeg kommen paa den anden Side Bommen, før jeg saa en Præstekrave (*Ægialitis hiaticula*) c. 25 Alen foran mig pile ned ad Gaden, duknakket og med tydelige Tegn paa Ængstelse. Jeg standsede straks for

at iagttage den nærmere, og omtrent samtidig standsede Præstekraven. Den blev staaende nogle Øjeblikke med Ryggen til mig, vendte forsigtig Hovedet til begge Sider, som om den skelede bagud — Halsen var trukket helt ind mellem Skuldrene — og gjorde nogle hurtige bukkende Bevægelser med Overkroppen, der syntes at tyde paa, at den var i Tvivl med Hensyn til pro et contra. Pludselig gjorde den omkring, løb nogle Skridt hen imod mig og lagde sig ned midt i Gaden mellem nogle Skærvestykker, hvis Kanter stod ganske lidt op over Sandlaget. Der kunde nu ikke være Tvivl om, at den havde sin Rede dér. For imidlertid at konstatere dette, paa en københavnsk Gade sjældne, Redefund trak jeg med Cyclen langsomt forbi Stedet. I den sædvanlige skaalformede lave Fordybning, som tjener Præstekraven til Rede, laa midt i Gaden mellem de svagt rødlige Kanter af nogle Skærvestykker 3 brunplettede Æg med Spidserne ind mod hinanden. Jeg satte mig et halv Hundrede Alen fra Reden, og Fuglen vendte straks tilbage. I den kønne og stille Aften var der kommet en Del Spadserende ud for at nyde Sølufte, og naar de fulgte Fortovet, turde Fuglen ikke blive liggende. Den lettede, naar de var i en Afstand af 20—30 Alen fra Reden, løb omtrent lige saa langt stundom længere frem efter eller skraat over mod Tønderne, ventede her, til de var passeret og pilede saa tilbage til Reden. Naar de Spadserende derimod holdt sig ude paa Opfyldningen, lod Fuglen sig ikke skræmme af Reden.

Næste Dag, altsaa Pinse Søndag, begav jeg mig ud til Stedet om Aftenen ved 8 Tiden. Der var, som jeg havde forudset, mange flere Spadserende end den foregaaende Aften, de fleste promenerede eller balancerede ude paa det sidst opfyldte, noget ujævne, Terræn; men adskillige foretrak at følge Fortovet, og Fuglen var blevet adskilligt ængsteligere. Den maatte uafsladelig paa Benene, og jeg syntes at kunne skønne, at den forlod Reden tidligere, naar der nærmede sig unge Damer i blaa eller højrøde Gevandter og med store Blomsterbede paa Hovedet, end naar de Spadserende var iført sobrere Farver. Jeg sad derude en Time, og det var i den Tid ikke mange Øjeblikke ad Gangen, den kunde passe Rugningen. Ofte havde den næppe lagt sig paa Æggene, før den maatte af Sted igen, men den vendte ufortrødent tilbage, saa snart Faren havde fjernet sig, forlod stedse Reden løbende, ogsaa naar en Hund krydsede over Gaden, og vendte tilbage paa samme Maade og var ingensinde paa Vin-

gerne. Et Par Gange kom dens Mage i skarpe, usikre Kast og med sit klagende Skrig flyvende ude paa Vandet i et halvt Bøsseskuds Højde ind over Redestedet, og een Gang satte den sig paa en Bunke Brosten, der var stablet op ude paa Opfyldningen omtrent ud for Reden. Den fik dog ikke Lov til at sidde ret længe til Trøst for sin ængstede Ægtemage, og med en melankolsk Afskedshilsen fløj den igen ud over Vandet. Saa vidt jeg kunde skønne, blev den rugende Fugl ikke bemærket af en eneste af de Spadserende, skønt den som oftest var i Bevægelse, og skønt nogle spadserede midt ned ad Gaden lige over Reden.

Onsdag Aften 30 Maj tog jeg igen ud for at se, hvorledes Præstekraverne var kommet over deres bevægede Pinsefest. Da jeg havde passeret Bommen uden at se Præstekraven lette og pile af Sted forud, — naar den laa og rugede var det yderst vanskeligt at faa Øje paa den, selv om man omtrent vidste, hvor Reden var — anede jeg Uraad, og det viste sig snart, at min Frygt var vel begrundet. Jeg fandt Reden tom, men Redeskaalen var ubeskadiget, og dens Mosaik af ganske smaa hvide Sten og Stumper af Muslingskaller var ubrudt. Paa Kanten laa det ene Æg halvt knust, stærkt iblandet Sand og Støv, samt nogle soltørrede Skaller af et andet Æg. Det tredie Æg var forsvundet, og hverken det eller Rester af det var til at finde i Redens nærmeste Omgivelser. Hvorledes Ødelæggelsen er gaaet for sig er ikke godt at sige. Det synes efter den Tilstand, hvori Reden befandt sig, udelukket, at der er traadt i den. Det knuste Æg var ikke stærkt ruget. Præstekraverne saa jeg naturligvis ikke noget til. De har rimeligvis søgt hen til en roligere Yngleplads.

Hermed er Præstekravens Saga ved Islands Brygge rimeligvis for stedse ude.